

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Aneta Psychlová

Právní aspekty umělé inteligence

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Irena Holcová

Ústav práva autorského, práv průmyslových a práva soutěžního

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 15. 12. 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 112 677 znaků včetně mezer.

Aneta Psychlová

V Praze dne 15. 12. 2020

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí své diplomové práce, JUDr. Ireně Holcové, za její ochotu vést tuto práci, její trpělivý přístup a její cenné rady k danému tématu. Zároveň bych ráda poděkovala své rodině a svému příteli za jejich podporu při psaní této práce i během předešlého studia.

Aneta Psychlová

V Praze dne 15. 12. 2020

Obsah

Úvod.....	2
Cíl práce a použitá metodologie.....	5
Výzkumné otázky.....	5
Systematika práce.....	6
1 Pojem umělá inteligence.....	7
1.1 Vznik a definice.....	7
1.1.1 První užití pojmu.....	8
1.1.2 Turingův test.....	9
1.1.3 Právní definice.....	11
1.2 Kategorizace umělé inteligence.....	12
1.2.1 Základní forma umělé inteligence.....	12
1.2.2 Umělá inteligence ve vztahu k lidskému myšlení.....	13
1.2.3 Rozsah zadání.....	16
1.2.4 Vědní obory.....	17
2 Právní pojetí umělé inteligence a její regulace.....	19
2.1 Právní úprava <i>de lege lata</i> v České republice.....	19
2.1.1 Počítačový program.....	20
2.1.2 Věc v právním smyslu.....	21
2.1.3 Výrobek.....	24
2.1.4 Služba.....	25
2.1.5 Počítačový virus.....	26
2.2 Porovnání české právní úpravy se zahraniční právní úpravou.....	27
2.2.1 Evropská unie a Česká republika.....	28
2.2.2 Oblast angloamerická.....	32
2.2.3 Oblast dálného východu.....	33
3 Umělá inteligence v autorském právu.....	35
3.1 Autorské dílo.....	36
3.1.1 Umělá inteligence jako autorské dílo.....	36
3.1.2 Výtvořiny umělé inteligence jako autorská díla.....	39
3.2 Otázka autorství.....	43
3.3 Další varianty ochrany dle Občanského zákoníku.....	49
4 Úvahy <i>de lege ferenda</i>	51
4.1 Elektronická osoba.....	51
4.2 Autorská práva ve prospěch ovládající osoby.....	55
Závěr.....	57
Seznam zkratk.....	59
Seznam použitých zdrojů.....	60
Abstrakt.....	71
Abstract.....	72

The choice about code and law will be a choice about values.¹

Lawrence Lessig

¹ LESSIG, Lawrence. *Code Is Law*. In: Harvard Magazine [online]. 1. 1. 2000 [cit. 29.08.2020]. Dostupné z: <https://harvardmagazine.com/2000/01/code-is-law-html>

Úvod

Umělá inteligence je v současné době čím dál častěji skloňovaným pojmem. Ačkoliv je pro většinu z nás tato technologie stále novinkou, samotný pojem je nám již velmi povědomý díky nespočetnému množství literárních, filmových a dalších děl, která nám její příchod předpověděla. Tato povědomost však často způsobuje falešný pocit, že chápeme její fungování i její úskalí, jelikož jsme již strávili věčnost jejím zkoumáním v tomto fiktivním světě. Možná i proto sice přes polovinu Evropanů hodnotí umělou inteligenci jako přínos, ale skoro 90 % jich má za to, že bychom ji měli využívat jen opatrně.²

Na rozdíl od jiných vynálezů, jejichž možný vznik jsme ani nepředpokládali, jsou různé formy umělé inteligence dlouhodobým tématem filozofických úvah člověka. Historie umělé inteligence nemá své počátky ve vědě a výzkumu, nýbrž ve fantazii, kde do jisté míry stále zůstává. O mechanických asistentech v podobě automatických trojnožek obstarávajících hostiny řeckých bohů snil již Homér před téměř třemi tisíci lety.³ Každý vynález jen zdánlivě připomínající autonomně fungující stroj od té doby jen dále podporoval vznik nových fiktivních příběhů s čím dál nadanějšími robotickými hrdiny,⁴ a ti byli opět zdrojem inspirace dalšího výzkumu.

Až do 20. století se však veškeré tyto vynálezy a zařízení ještě zdaleka neblížily našim představám o samostatně smýšlející bytosti – ačkoliv se jim z vnějšku již mnohdy podobaly, realita byla vždy spíše o ozubených kolečkách a loutkohře. Tak jako za bájným čarodějem z Ozu stála ve skutečnosti mechanická konstrukce ovládaná člověkem, i u reálných vynálezů jako u tzv. „Turka“, který porazil i ty nejlepší šachisty, bylo lidstvo zklamáno, když byla odhalena záhadná technologie ovládající tohoto umělého génia – člověk.⁵ Nové možnosti se otevřely s rozmachem počítačové techniky v době po druhé světové válce díky poznatkům laboratoří jako byla Turingova (Manchester), Moorova (Penn), Aikenova (Harvard) či IBM.⁶ Až od druhé poloviny minulého století však můžeme mluvit o výpočetních zařízeních a programovacích jazycích, které by stačily

² *PublicOpinion*. In: European Commission [online]. 2017 [cit. 22.10.2020]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/instruments/SPECIAL/surveyKy/2160>

³ BUCHANAN, Bruce G. *A (Very) Brief History of Artificial Intelligence*. AI Magazine. 2005, roč. 26, č. 4, s. 53–60. ISSN 2371-9621.

⁴ Mezi nejznámější příběhy patří legenda o Golemovi, Frankenstein Mary Shelley, RUR Karla Čapka či tvorba Jules Verne.

⁵ KOVACS, George a kol. *From the first chess-automaton to the mars pathfinder*. Acta Polytechnica Hungarica. 2016, roč. 13, s. 61–81.

⁶ BUCHANAN, Bruce G. *A (Very) Brief History of Artificial Intelligence*. AI Magazine. 2005, roč. 26, č. 4, s. 53–60. ISSN 2371-9621.

k experimentování o tom, co se pod pojmem inteligence vůbec skrývá. Důležitým milníkem je Turingův text ve filozofickém periodiku *Mysl* z roku 1950, kde upřesňuje představy o možnostech naprogramování inteligentních počítačů a popisuje tzv. Turingův test, který má ověřit, zda se systém skutečně inteligentně chová.⁷ V 50. a 60. letech pak byla představena celá řada programů, které řešily problémy do té doby svěřované pouze lidem nadaným vrozenou lidskou inteligencí.⁸

Od poloviny 20. století vývoj stále zrychluje, často omezován jen nedostatečně efektivními nástroji, které jsou v té dané době k dispozici. Od počátku nového tisíciletí pravidelně slýcháme předpovědi brzkého příchodu inteligentních uměle vytvořených bytostí, které společnost promění k nepoznání. Letos například Elon Musk, jakožto jeden z představitelů vývoje v této oblasti, předpovídá, že umělá inteligence lidskou mysl předčí do pěti let.⁹ Taková tvrzení však spoléhají na udržení dosavadní rychlosti vývoje a opomíjí fakt, že již v počátcích tohoto oboru varovali vědci před slepou vírou v takřka nekonečné schopnosti umělé inteligence, tak jak ji známe z literární a filmové tvorby. Ve skutečnosti se totiž vědci musí nejprve vypořádat s významnějšími limity dosavadních systémů, abychom mohli hovořit o dalším vývojovém stádiu, než se běžnému laikovi může zdát.

Skutečná umělá inteligence, tak jak nám dosud byla představena ve světě reálném, totiž i nadále možností své fiktivní podoby zdaleka nedosahuje. Tak jako rok 2020 nepřinesl dávno předpovídaný život na Marsu, nepřináší zatím ani perfektní kopii lidského mozku v digitální formě. Naše dosavadní umělá inteligence je po uvedení do provozu výkonná, učenlivá a do jisté míry i samostatná. Nevznikne však bez přičinění člověka, ani se nevěnuje aktivitám, které bychom jí my sami nezadali. Ani proslulá robotka Sophia od Hanson Electronics,¹⁰ která je k velkému úspěchu předváděna na konferencích celosvětového významu a bylo jí uděleno i státní občanství, nedokáže konverzovat na širší okruh témat, než jí byl předem určen, a její vnímání okolního světa je značně omezené. Nemůžeme tedy zatím mluvit o samostatném vědomí, které by mohlo být nadáno právy či povinnostmi.

⁷ PINAR SAYGIN, Ayse, Ilyas CICEKLI a Varol AKMAN. *Turing Test: 50 Years Later*. Minds and Machines. 2000, roč. 10, č. 4, s. 463–518. ISSN 1572-8641.

⁸ FEIGENBAUM, Edward A.; FELDMAN, Julian; ARMER, Paul. *Computers and Thought* [online]. Cambridge: The MIT Press, 1995. ISBN 978-0-262-56092-4.

⁹ CUTHBERTSON, Anthony. *Elon Musk claims AI will overtake humans „in less than five years“*. In: The Independent [online]. 27. 7. 2020 [cit. 01.09.2020]. Dostupné z: <https://www.independent.co.uk/life-style/gadgets-and-tech/news/elon-musk-artificial-intelligence-ai-singularity-a9640196.html>

¹⁰ JEWELL, Catherine. *Bringing AI to life*. In: World Intellectual Property Organization [online]. 2018 [cit. 12.10.2020]. Dostupné z: https://www.wipo.int/wipo_magazine/en/2018/05/article_0003.html

Od těchto charakteristik se proto odvíjí i současné právní pojetí umělé inteligence. Ačkoliv mnohdy zaznívají kritiky, že právní regulace je, co se týče technologií, často pozadu,¹¹ je nutné zde podotknout, že jistá časová odchylka je zcela přirozená. Od samého prvopočátku právní regulace bylo jejím hlavním účelem reagovat na již vzniklé situace a udržovat tak pořádek a spravedlnost i v budoucnu. Snaha regulovat preventivně, tedy dříve, než podobná situace vznikne, nutně naráží na to, že budoucnost nelze vždy přesně předpovědět a vytvářet regulaci pro situace, které pravděpodobně nikdy nevzniknou, se nejeví jako efektivní.

V případě vývoje technologií v posledních desetiletích je navíc celý proces atypicky zrychlený – internet, který dnes považujeme za samozřejmost, byl širší veřejnosti představen v 80. letech a od té doby již umožnil vznik mnoho nových situací, které regulaci vyžadují.¹² Dochází tak ke střetu dvou světů – technického a právního. Expertiza v obou oborech není u jednotlivých aktérů příliš častá, a tak nutně dochází k rozkolům mezi těmi na straně technické, kteří s právní regulací předem nepočítají, jelikož v době jejich výzkumu ještě neexistuje, a těmi na straně právní, kteří se snaží o následnou regulaci technologií, kterým nemusí sami zcela rozumět. Obecný konsensus je však takový, že ačkoli umělá inteligence zatím nedosahuje schopností člověka, je ve svých jednodušších formách již zcela běžně využívána¹³ a pozornost zákonodárců a odborné veřejnosti si proto rozhodně zaslouží, jelikož již dávno nedřímá pouze v imaginárním světě.

¹¹ MARCHANT, Gary E. *The Growing Gap Between Emerging Technologies and Legal-Ethical Oversight: The Pacing Problem*. Dordrecht: Springer Netherlands, 2011, s. 19–33. The International Library of Ethics, Law and Technology. ISBN 978-94-007-1356-7.

¹² ANDRUŠKO, Alena. *Internet, informační společnost a autorské právo* [E-kniha]. Praha: Wolters Kluwer, [cit. 17.10.2020]. ISBN 978-80-7552-328-0.

¹³ DUDKOVÁ, Lenka. *České firmy využívají umělou inteligenci*. In: Svaz průmyslu a dopravy České republiky [online]. 29. 4. 2019 [cit. 12.10.2020]. Dostupné z: <https://www.spcr.cz/pro-media/tiskove-zpravy/12747-ceske-firmy-vyuzivaji-umelou-inteligenci>

Cíl práce a použitá metodologie

Tato práce si klade za cíl analyzovat právní aspekty umělé inteligence v českém právním prostředí, konkrétně v oblasti autorského práva. Tato specifikace je zde vhodná nejen proto, že je autorskoprávní pohled v současné době čím dál diskutovanějším aspektem širšího užívání této technologie, ale také kvůli jeho relativní neprobádanosti. Zatímco komplexní pojetí umělé inteligence jakožto výzvy pro soukromé právo¹⁴ a zodpovězení otázek ohledně odpovědnosti za její činnost¹⁵ již bylo zpracováno v jiných diplomových pracích, oblast autorskoprávní byla dosud zmiňována pouze okrajově. V této práci budou proto představeny oba zmiňované světy technologií a autorského práva a bude vysvětleno, jak se navzájem ovlivňují a jaký lze očekávat vývoj do budoucna.

Výzkumné otázky

Tato práce si klade za cíl odpovědět na následující výzkumné otázky:

1) *Jaká je současná právní úprava umělé inteligence v České republice?*

Důraz bude kladen na zhodnocení vhodnosti aplikace již známých právních institutů na tuto technologii a analýza připravenosti právního řádu na její širší využívání.

2) *Jaká je role umělé inteligence v autorském právu?*

Text se soustředí na zjištění míry autorskoprávní ochrany, které mohou díla generovaná umělou inteligencí dosáhnout a identifikaci nedostatků současného pojetí.

3) *Jaký je další pravděpodobný vývoj umělé inteligence a o jakých variantách právní regulace lze v této oblasti uvažovat?*

Poslední otázka se týká budoucího vývoje a analýze rizik, kterým je třeba vhodnou novou regulací předejít.

¹⁴ SOUKUPOVÁ, Jana. *Umělá inteligence jako výzva pro soukromé právo*. Praha, 2020. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta, Katedra občanského práva. Vedoucí práce JUDr. Zdeněk Kučera Ph.D.

¹⁵ URBAN, Martin. *Umělá inteligence a odpovědnost za její jednání*. Praha, 2018. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta, Ústav práva autorského, práv průmyslových a práva soutěžního. Vedoucí práce JUDr. Irena Holcová.

Systematika práce

Práce je rozdělena do čtyř částí. První z nich uvádí čtenáře do tématu definováním základního pojmu umělé inteligence a popsáním jeho vzniku a historie od samotných počátků v polovině minulého století do dnešního stavu poznání. Následně jsou zde uvedeny také jednotlivé typy této technologie, jejichž dělení vychází z několika různých pohledů závisících na jejich schopnostech, využití či srovnání s člověkem

V druhé části přistupujeme již k právním pojetí umělé inteligence, které je uvedeno popsáním současně používané právní úpravy v České republice a analýze její vhodnosti. Navazuje srovnání s alternativními řešeními ze zahraničí a jejich prezentace i hodnocení.

Třetí část je věnována specifikům využití umělé inteligence v tvůrčím procesu a důsledkům takového postupu pro autorskoprávní ochranu výsledných výtvorů. Konkrétně je zde adresována otázka klasifikování výtvorů umělé inteligence jako autorských děl a osoby, které by v takovém případě bylo přiznáno autorství.

Poslední čtvrtá část se zaměřuje na budoucí vývoj a jeho možné směřování, na základě předešlých analýz a identifikovaných rizik různých variant regulace umělé inteligence. Jako nejvýznamnější myšlenkový proud budoucí úpravy byl identifikován návrh zavedení elektronické osoby, tedy přiznání právní osobnosti umělé inteligenci. V další části je pak popsáno, jak by tento přístup mohl ovlivnit autorské právo, především pak otázku autorství.

1 Pojem umělá inteligence

Z lingvistického pohledu se pojem umělé inteligence jeví vcelku přímočaře. Slovem „umělý“ míníme zpravidla „vzniklý jinak než přirozenou, obvyklou cestou, konaný zásahem, činností člověka“.¹⁶ Kromě tohoto nejčastějšího významu se však můžeme setkat také s verzí, dle které lze význam ještě rozšířit na „dovedně, obratně pracující; dovedný, obratný, zručný“.¹⁷ Oba významy jsou v případě umělé inteligence relevantní, jelikož se jedná o technologii stvořenou člověkem, nadanou určitými schopnostmi.

Druhou část tohoto pojmu, tedy slovo „inteligence“, lze rovněž vyložit dvěma způsoby. V prvním, který je typičtější pro společenské vědy, se jedná o sociální vrstvu lidí.¹⁸ Pro téma umělé inteligence, které má původ v technických oborech, je však zásadní druhý význam – tedy „rozumová schopnost řešit nové nebo složité situace“.¹⁹ Inteligenci v tomto smyslu nelze definovat zcela přesně, což má za důsledek celé spektrum různých pojetí. V prvé řadě je proto třeba v rámci této práce sjednotit pohled na to, jak pojem umělé inteligence vznikl, jaký byl jeho vývoj a co jím míníme v dnešní době. Jelikož neexistuje jedna univerzálně uznávaná definice, je nutné upřesnit z jakých východisek vychází tvůrci právní úpravy této oblasti na různých úrovních – od české, přes unijní až po globální.

1.1 Vznik a definice

Inteligence, jakožto vlastnost některých živých organismů, je výsledkem mnohaletého přirozeného vývoje. Již před vynalezením příslušných technologií se však filozofové zabývali otázkou, zda je možné, aby inteligencí oplývaly také systémy vytvořené uměle.²⁰ Toto lidské bádání vyvrcholilo v první polovině 20. století, kdy došlo k současnému vývoji v rámci matematické logiky a teorii algoritmů, stejně tak jako k rozvoji výpočetní techniky.²¹ Za předchůdce umělé inteligence, tak jak o ní uvažujeme dnes, lze považovat tzv. strojovou

¹⁶HAVRÁNEK, B. a kol. *Slovník spisovného jazyka českého*. In: [cit. 26.10.2020]. Dostupné z: <https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?db=ssjc>

¹⁷ Tamtéž.

¹⁸ *Slovník cizích slov*. Praha: Encyklopedický dům, 1996. ISBN 978-80-901647-8-9. s. 154.

¹⁹ Tamtéž.

²⁰ BUCHANAN, Bruce G. *A (Very) Brief History of Artificial Intelligence*. *AI Magazine*. 2005, roč. 26, č. 4, s. 53–60. ISSN 2371-9621.

²¹ K nejvýznamějším osobnostem této doby patří německý matematik Kurt Gödel.

inteligenci, která byla v Británii zkoumána již od roku 1951.²² K porozumění pojmu umělé inteligence je v první řadě zásadní uvědomění, že se jedná o polysémantický výraz, na který může být nahlíženo z různých pohledů. V závislosti na tom lze pak umělou inteligenci vnímat jako:

- činnost,
- vědecký obor,
- či počítačový program (software).

1.1.1 První užití pojmu

Za autora anglického pojmu „*Artificial Intelligence*“ je obecně považován John McCarthy, v té době docent na Dartmouth University, později výzkumník na MIT a profesor na Stanford University, který v roce 1956 vytvořil výzkumnou skupinu vědců specializujících se mimo jiné na simulaci jazyka či neuronové sítě.²³ Tato skupina se poprvé sešla na již zmiňované konferenci v Dartmouthu, jejímž cílem byla diskuse o novém tématu výzkumu, dnes nazývaném umělá inteligence.²⁴ Jedním z prvních úkolů skupiny bylo vypořádání se s roztržitým vnímáním tzv. „myslících strojů“ a upřesnit, co je tímto konceptem míněno. Název „umělá inteligence“ McCarthy dle svých slov vybral mimo jiné pro jeho neutrální význam, který neupřednostňoval ani jednu ze sledovaných cest výzkumu – kybernetiku, teorii automatů či komplexní zpracování informací.²⁵

Pojem lze podle McCarthyho vnímat jako „vědní obor zabývající se tvorbou počítačových programů“, ale rovněž jako „*počítačový program schopný napodobit lidské myšlení, inteligentní chování a sám se učit a zdokonalovat*“.²⁶ Podle McCarthyho umělá inteligence zahrnuje: hraní her, expertní systémy, zpracování a porozumění hlasu, neuronové sítě, robotiku. Pokud bychom k přiblížení tohoto pojmu měli využít pojmů nám již známých, nebyla by umělá inteligence robotem, tak jak nám jej popsal Karel Čapek, nýbrž myslícím centrem, tedy mozkiem takového robota, který vykazuje známky inteligentního chování.

²² MOOR, James H. *The Turing Test: The Elusive Standard of Artificial Intelligence*. Springer Netherlands, 2012. ISBN 978-94-010-0105-2. s. 1.

²³ BUCHANAN, Bruce G. *A (Very) Brief History of Artificial Intelligence*. AI Magazine. 2005, roč. 26, č. 4, s. 53–60. ISSN 2371-9621.

²⁴ Návrh tématu konference v původním znění: „*The study is to proceed on the basis of the conjecture that every aspect of learning or any other feature of intelligence can in principle be so precisely described that a machine can be made.*“

²⁵ MARR, Bernard. *The Key Definitions Of Artificial Intelligence (AI) That Explain Its Importance*. In: Forbes [online]. 14. 2. 2018 [cit. 16.10.2020]. Dostupné z: <https://www.forbes.com/sites/bernardmarr/2018/02/14/the-key-definitions-of-artificial-intelligence-ai-that-explain-its-importance/>

²⁶ MCCARTHY, John. *What is Artificial Intelligence?* [online]. Stanford University, 2007 [cit. 27.09.2020]. Dostupné z: <http://jmc.stanford.edu/articles/whatisai/whatisai.pdf>.

Na výzkum Johna McCarthyho dále navázal Marvin Minsky, který byl rovněž účastníkem původní konference v Darmouthu. Minsky svou vizi dalšího rozvoje umělé inteligence publikoval v knize *Kroky k umělé inteligenci* (1961), ve které silně kritizoval nadsazená očekávání kognitivních schopností umělých neuronových sítí. Společně s kolegou Papertem pak publikoval dílo *Perceptrons* (1988), ve kterém tyto schopnosti popsali jako „velmi limitované“. Podle Minskyho teorie může lidský mozek posloužit jako vhodná inspirace, nikoliv však jako perfektní model umělé inteligence. Marvin Minsky umělou inteligenci na základě Turingova testu definoval jako „vytváření strojů nebo systémů, které budou při řešení určitého úkolu užívat takového postupu, který, kdyby ho dělal člověk, bychom považovali za projev jeho inteligence“.²⁷

1.1.2 Turingův test

Zmiňovaný Turingův test vznikl z imitační hry britského matematika Alana Turinga, kterou formuloval v roce 1950, tedy šest let před konferencí v Dartmouthu.²⁸ Cílem testu je zjistit, zda lze srovnávat danou umělou inteligenci s inteligencí lidskou, tedy zda lze u umělé inteligence hovořit o „myšlení“. Premisa testu je následující: „Bude-li stroj reagovat na podněty lidského partnera takovým způsobem, že člověk není schopen rozeznat, zda jedná se strojem či s jinou osobou prostřednictvím terminálu, lze považovat stroj za inteligentní.“²⁹ Turingův test je postaven na již zmíněném vnímání umělé inteligence jakožto aktivity – inteligence je tedy vlastností daného stroje, což je pojetí, které sdílel také John McCarthy.³⁰

Test byl a nadále je podrobován kritice ze strany odborníků oborů, které se zabývají lidským mozkiem a myšlením, kteří poukazují na specifika přirozené inteligence člověka. Neurochirurg Sir Geoffrey Jefferson tak například Turingovi vzkázal, že „dokud nějaký stroj nebude psát sonety nebo skládat symfonie díky myšlenkám a emocím, nemůžeme souhlasit s tím, že se stroj vyrovná mozku“³¹ a filozof John Searl později prohlásil, že umělá inteligence bude

²⁷ *Co je to Umělá inteligence?* In: IT Slovník [online] [cit. 20.08.2020]. Dostupné z: <https://it-slovník.cz/pojem/umela-inteligence>

²⁸ MOOR, James H. *The Turing Test: The Elusive Standard of Artificial Intelligence*. Springer Netherlands, 2012. ISBN 978-94-010-0105-2. s. 273.

²⁹ PINAR SAYGIN, Ayse, Ilyas CICEKLI a Varol AKMAN. *Turing Test: 50 Years Later*. Minds and Machines. 2000, roč. 10, č. 4, s. 463–518. ISSN 1572-8641.

³⁰ MCCARTHY, John. *What is Artificial Intelligence?* [online]. Stanford University, 2007 [cit. 27.09.2020]. Dostupné z: <http://jmc.stanford.edu/articles/whatisai/whatisai.pdf>.

³¹ JEFFERSON, Geoffrey. *The Mind of Mechanical Man*. British Medical Journal. 1949, roč. 1, č. 4616, s. 1105–1110. ISSN 0007-1447.

myšlení vždy jen mechanicky napodobovat a nebude jej nikdy sama schopna.³² Podle Turinga si však „člověk může být jist tím, že stroj myslí pouze tehdy, jestliže se sám stane strojem a uvědomí si při tom své myšlení... Podobně je podle tohoto názoru potřeba být člověkem, aby někdo věděl, že člověk myslí“.³³ Turing tak sice nepopírá komplexnost lidského vědomí, ale svůj test považuje v případě strojů za použitelný.

Mnoho projektů založených na umělé inteligenci se již Turingův test snažilo prolomit a jejich úspěchy se rozhodně stupňují. Americká univerzita Georgia Institute of Technology například používala UI jako asistenta pro online komunikaci se studenty. Z 300 studentů předmětu o umělé inteligenci si toho nevšiml ani jediný, což už dokazuje vysokou úroveň podobnosti s člověkem.³⁴ Dodnes však nebyla vytvořena umělá inteligence, která by Turingův test zcela splňovala, což má za následek roztržité nahlížení na různé typy strojů, které se lidské mysli alespoň blíží. Definice umělé inteligence tak často záleží na výchozí pozici – kromě výše zmíněných definic se proto můžeme setkat také s pohledem:³⁵

- *Strojově orientovaným*: Umělá inteligence je výzkumem v oblasti principů, které umožňují existenci inteligentních počítačů.
- *Orientovaným na lidské myšlení*: Umělá inteligence je výzkum mentálních schopností skrze výpočetní modely.
- *Obecným a vyčerpávajícím*: Umělá inteligence je schopnost strojů, které byly vytvořeny člověkem, simulovat lidské myšlení aplikací člověkem vytvořených strojů emulovat a simulovat lidské metody pro deduktivní a induktivní akvizici a aplikaci znalostí a odvozování.

³² COLE, David. *The Chinese Room Argument*. In: The Stanford Encyclopedia of Philosophy [online]. Winter 2020. vyd. Metaphysics Research Lab, Stanford University, 2004 [cit. 17.08.2020]. Dostupné z: <https://plato.stanford.edu/entries/chinese-room/>

³³ MOOR, James H. *The Turing Test: The Elusive Standard of Artificial Intelligence*. Springer Netherlands, 2012. ISBN 978-94-010-0105-2. s. 273.

³⁴ NIELD, David. *This College Has Been Using a Robot as a Teaching Assistant For Months – And No One Noticed*. In: ScienceAlert [online]. 13. 5. 2016 [cit. 03.10.2020]. Dostupné z: <https://www.sciencealert.com/this-college-used-an-ai-bot-as-teaching-assistant-and-none-of-the-students-noticed>

³⁵ PAZIKA, Jiří. *Základní principy umělé inteligence*. Praha, 2009. Diplomová práce. Vysoká škola regionálního rozvoje a Bankovní institut – AMBIS. Vedoucí práce Ing. Vladimír Beneš, Ph.D. s. 9.

1.1.3 Právní definice

Již z porovnání těchto prvních definic je zřejmé, jak odlišně je umělá inteligence jako taková vnímána – nejprve je vymezena jako vědní obor, avšak následně také jako činnost, kterou zkoumané stroje provádějí. Dnes nejčastější a pro další zkoumání nejvhodnější přístup je považovat umělou inteligenci za novou podobu počítačového programu (softwaru), jakožto „nosiče“.³⁶ Na jednotlivci pak zůstává, zda na schopnosti takové umělé inteligence pohlíží relativně vůči schopnostem člověka a pomyslnou laťku tak staví o něco výše. K naplnění definice pak nestačí pouhá výpočetní rychlost, UI musí být schopna skutečně chování, které lze přisoudit člověku, tak jak o umělé inteligenci hovořil Marvin Minsky nebo John McCarthy. Ten v roce 2007 na otázku, zda opravdu neexistuje definice umělé inteligence, která by ji neporovnávala s inteligencí lidskou, odpověděl: „*Dosud ne. Problém je v tom, že zatím nemůžeme obecně charakterizovat, jaké druhy výpočetních postupů chceme nazvat inteligentními. Rozumíme jen některým mechanismům inteligence, jiným ne.*“³⁷

Tyto prvotní pokusy o definice z technického hlediska jsou významným východiskem pro další aktivity v této oblasti, včetně aktivit právních. Absence přesných definic, především legálních, je u nových technologií již notorickým problémem. Tento problém se pak objevuje ve všech regulačních kontextech, například i v rámci nejasného užívání pojmu „AI“ či české varianty „UI“ v reklamách na výrobky. Nelze tedy než akceptovat, že pravděpodobně bude nutné pracovat s více než jednou definicí.³⁸ Pro účely této práce bude umělá inteligence pojata dle vzoru Evropské komise jako „*systemy, které vykazují inteligentní chování tím, že analyzují okolní prostředí a reagují na něj – s určitým stupněm autonomie –, aby dosáhly konkrétních cílů.*“³⁹ V autorskoprávním prostředí to pak bude znamenat, že UI je takový systém, který je schopný vytvořit výtvar na první pohled nerozeznatelný od díla vytvořeného člověkem – tedy výtvar, který bychom byli schopni považovat za autorské dílo, byla-li by jeho autorem fyzická osoba.

³⁶ SCHAFER, Burkhard a kol. *A fourth law of robotics? Copyright and the law and ethics of machine co-production*. Artificial Intelligence and Law. 2015, roč. 23, č. 3, s. 217–240. ISSN 1572-8382.

³⁷ MCCARTHY, John. *What is Artificial Intelligence?* [online]. Stanford University, 2007 [cit. 27.09.2020]. Dostupné z: <http://jmc.stanford.edu/articles/whatisai/whatisai.pdf>.

³⁸ LEA, Gary. *Why we need a legal definition of artificial intelligence*. In: The Conversation [online]. 2. 9. 2015 [cit. 30.09.2020]. Dostupné z: <http://theconversation.com/why-we-need-a-legal-definition-of-artificial-intelligence-46796>

³⁹ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Umělá inteligence pro Evropu (COM/2018/237) [online]. 2018 [cit. 26.10.2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52018DC0795>

1.2 Kategorizace umělé inteligence

Na absenci jednotné definice pojmu umělá inteligence navazuje také různorodé pojetí kategorizace jejích různých variant. V následujících podkapitolách je proto popsáno několik nejvýznamnějších pohledů na tuto kategorizaci, od dělení dle základní formy umělé inteligence po rozřazování podle jednotlivých vědních oborů. Jelikož cílem tohoto textu je diskuse o právní regulaci, která není zaměřena technickým směrem, jsou i tato dělení popsána s ohledem na jejich význam v právním prostředí, tedy především s důrazem na míru autonomie daného systému a jeho jednotlivých schopností, nikoliv na jeho technické specifikace.

1.2.1 Základní forma umělé inteligence

V prvé řadě je před jakýmkoli dalším dělením důležité upřesnit, že umělá inteligence je nejčastěji nehmotnou věcí, a nelze ji tedy rozdílit od robotů, které známe z fiktivních příběhů, vnímat například hmatem. Tento typ umělé inteligence je obecně nazýván „*software-based AI*“ a i v právním prostředí tak bývá nejčastěji podřazována pod pojem počítačový program. Různé typy umělé inteligence už dnes fungují na všech „chytrých“ zařízeních, která běžně používáme. Při poslechu hudby, sledování videí či nakupování se umělá inteligence postupně učí naše zájmy a na jejich základě nám poté přizpůsobuje další nabídku.⁴⁰ Software na překládání je schopen nám přeložit a přečíst věty i delší text, s optimalizací větné skladby v daném jazyce. Asi nejznámějším příkladem umělé inteligence jsou virtuální asistenti typu Siri,⁴¹ Cortana⁴² či Alexa,⁴³ kteří jsou schopni s námi i verbálně komunikovat. Pro autorské právo jsou pak zvláště relevantní umělé inteligence schopné generovat vlastní text, hudbu či obrazy. Detailnější popis těchto systémů a uvedení konkrétních příkladů následuje v dalších částech této práce.

Existují však i případy, kdy je výše popsaná nehmotná umělá inteligence, která je svou podstatou stále počítačovým programem, přímo spjatá i se svou hmotnou formou, bez které by

⁴⁰ KLEINMAN, Alexis. *How Netflix Gets Its Movie Suggestions So Right*. In: Huffington Post [online]. 8. 7. 2013 [cit. 12.10.2020]. Dostupné z: https://www.huffpost.com/entry/netflix-movie-suggestions_n_3720218?guccounter=1

⁴¹ POHORECKA, Katarzyna. *Exploring SIRI technology as Artificial Intelligence and its impact on people*. In: Medium [online]. 17. 7. 2019 [cit. 16.10.2020]. Dostupné z: <https://medium.com/designstudies1/siri-and-alexatechnologies-benefits-and-downsides-in-the-modern-world-fe1ab476da6b>

⁴² RUBINO, Daniel a Zac BOWDEN. *Microsoft Cortana, and why the future of AI is contextual*. In: Windows Central [online]. 8. 5. 2019 [cit. 12.10.2020]. Dostupné z: <https://www.windowscentral.com/microsoft-cortana-contextual-conversations-ai>

⁴³ BARRETT, Brian. *How Amazon Alexa Uses Machine Learning to Get Smarter*. In: Wired [online]. 19. 12. 2018 [cit. 12.10.2020]. Dostupné z: <https://www.wired.com/story/amazon-alexa-2018-machine-learning/>

nemohla své úkoly vykonávat – tzv. „*hardware-based AI*.“ Příkladem umělé inteligence založené na její hardwarové podobě jsou například drony, tovární či zemědělské roboty, autonomní auta a internet věcí.⁴⁴ Stejně tak ale může jít i o roboty podobnější těm, které známe ze sci-fi, tedy podobající se lidem. Příkladem takového robota je například známá robotka Sofia.⁴⁵ Slovo robot však stále vyjadřuje pouze hmotnou vnější formu těchto strojů, a není tedy zaměnitelné s pojmem umělá inteligence, který vyjadřuje vnitřní pohon těchto robotů neboli počítačový program, který je ovládá. Tato diferenciace je obzvláště důležitá pro tvůrce potenciální regulace této oblasti, jelikož zákonodárce měl dosud tendenci se soustředit spíše na hmotnou podstatu, což má za důsledek nedostatečnou či zcela neexistující regulaci pro těžko uchopitelné pojmy, jako je software v různých podobách.

Zde narážíme rovněž na problematiku asynchronních termínů „počítačový program“ a „software“, které nemají stejný význam, ovšem jsou i v legislativě běžně zaměňovány. Software je obecně širším pojmem, který kromě počítačových programů na daném počítači zahrnuje také příručky a manuály s nimi související – na ty se však nevztahuje zvláštní úprava aplikovaná u počítačových programů.⁴⁶ V právním prostředí a v Autorském zákoně obzvláště se setkáme hlavně s pojmem počítačový program, zatímco software je častější v oblastech zabývajících se přímo technologiemi.⁴⁷ Vzhledem k jejich častému zaměňování byla však i pro tuto práci zvolena cesta užívání obou termínů jako synonym.

1.2.2 Umělá inteligence ve vztahu k lidskému myšlení

Dalším způsobem, jak lze umělou inteligenci dělit, je kategorizace dle jejího primárního cíle v lidském kontextu, který souvisí s její schopností napodobovat lidské vlastnosti, a technologie, které k tomu užívají. Takto můžeme systémy umělé inteligence, včetně těch dosud pouze hypotetických, dělit na tři základní varianty:⁴⁸

⁴⁴ *Umělá inteligence: definice a využití*. In: Evropský parlament [online]. 4. 9. 2020 [cit. 30.10.2020]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/society/20200827STO85804/umela-inteligence-definice-a-vyuziti>

⁴⁵ *Sophia* [online] [cit. 22.11.2020]. Dostupné z: <https://www.hansonrobotics.com/sophia/>

⁴⁶ HOLCOVÁ, Irena a kol. *Autorský zákon a předpisy související*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-049-6, s. 509.

⁴⁷ JANSÁ, Lukáš; OTEVŘEL Petr; ŠTEVKO Martin. *Softwarové právo*. 2. vyd. Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4917-0, s. 31.

⁴⁸ BUNDY, Alan. *Preparing for the future of Artificial Intelligence*. AI & SOCIETY. 2017, roč. 32, č. 2, s. 285–287. ISSN 1435-5655.

1. Úzká či slabá umělá inteligence (*Artificial Narrow Intelligence, ANI*), jejíž rozsah schopností je nejužší.
2. Obecná či silná umělá inteligence (*Artificial General Intelligence, AGI*), jejíž schopnosti jsou srovnatelné s těmi lidskými.
3. Umělá superinteligence (*Artificial Superintelligence, ASI*), jejíž schopnosti již přesahují lidské možnosti.

První typ úzké či slabé umělé inteligence je dosud jediný, který se nám podařilo úspěšně zrealizovat. Systém tohoto typu je navržen s cílem vykonávat většinou jeden předem daný úkol – například rozpoznávání řeči/obličejů, ovládání stroje/automobilu, hraní her či vyhledávání na internetu. Při plnění svého specifického zadání vystupuje inteligentně a může se i dále zdokonalovat a učit, ale ve skutečnosti funguje v rámci úzkého souboru omezení, a nelze jej proto aplikovat na jiné problémy. V porovnání s potenciálními dalšími variantami tento typ umělé inteligence proto nazýváme slabým. Lidské chování systém pouze simuluje na základě zadaných parametrů, a nemůžeme tak hovořit o replice lidského myšlení jako takového.⁴⁹ Slabá umělá inteligence zažila největší vývoj, vycházející z úspěchů v oblasti strojového a hlubokého učení, v posledním desetiletí.⁵⁰ Ačkoliv algoritmy zůstaly od 70. a 80. prakticky stejné, až současná dostupnost levného hardwaru umožnila její šíření i mezi obecnou veřejnost. Systémy tohoto typu jsou dnes například používány v medicíně k přesnější diagnostice rakoviny a jiných nemocí skrze napodobení poznávání a uvažování v lidském stylu.⁵¹ Úzká umělá inteligence se může dále dělit na reaktivní typ či typ s omezenou pamětí. Reaktivní umělá inteligence je nejzákladnější variantou, která nemá možnosti paměti ani ukládání dat a lidskou mysl tak napodobuje bez předchozích zkušeností. Umělá inteligence s omezenou pamětí je v tomto alespoň o něco pokročilejší, a proto také častěji využívaná v praxi, jelikož je vybavena schopností data ukládat a učit se z nich, což jí umožňuje činit informovanější rozhodnutí.

Obecná umělá inteligence, označovaná také jako silná nebo hluboká, je naopak systémem, který se co nejvíce blíží lidské inteligenci a chování – sám uvažuje, učí a rozhoduje se

⁴⁹ BUNDY, Alan. *Preparing for the future of Artificial Intelligence*. AI & SOCIETY. 2017, roč. 32, č. 2, s. 285–287. ISSN 1435-5655.

⁵⁰ XENOPOULOS, Peter. *Machine learning: Why is everyone doing it now?* In: Medium [online]. 17. 4. 2017 [cit. 22.09.2020]. Dostupné z: <https://medium.com/@peterx/machine-learning-why-is-everyone-doing-it-now-98b0ae6e3fc>

⁵¹ FRIEDMAN, Lauren F. *IBM's Watson Supercomputer May Soon Be The Best Doctor In The World*. In: Business Insider [online]. 22. 4. 2014 [cit. 26.10.2020]. Dostupné z: <https://www.businessinsider.com/ibms-watson-may-soon-be-the-best-doctor-in-the-world-2014-4>

v různorodých situacích, což mu umožňuje řešit teoreticky jakýkoli problém. Systém tak v dané situaci může myslet, rozumět a jednat způsobem, který není od člověka rozeznatelný.⁵² Jak již bylo řečeno, dle Turingova testu dosud nevznikl stroj, kterému bychom přisuzovali schopnost myslet způsobem zcela totožným jako člověk, z čehož vyplývá, že tento typ umělé inteligence se v její plné podobě dosud realizovat nepodařilo. Aby výzkum a věda v tomto úkolu uspěly, musely by najít způsob, jak stroj přimět k tomu, aby sám programoval celou řadu kognitivních schopností – nestačí tedy zlepšení účinnosti jednotlivých úkolů, ale bylo by nutné posunout na další úroveň zážitkové učení jako celek, aby je bylo možné aplikovat na širší škálu problémů. Silná umělá inteligence úzce souvisí s tzv. teorií mysli („*Theory of Mind*“), která je popisována jako schopnost vnímat emoce, potřeby, přání i přesvědčení a názory jiných inteligentních entit, tedy lidí.⁵³ Jde o obecnou lidskou schopnost vytváření si vlastní mentální reprezentace o myšlení a prožívání světa druhých, která nám umožňuje si lépe porozumět a předpovídat chování ostatních. Na společenskovědní termín teorie mysli navazují technické obory pojmem tzv. komputační teorie mysli, dle které lidská mysl funguje na stejném principu jako počítač.⁵⁴

Pro umělou inteligenci by tedy fungování na úrovni teorie mysli znamenalo překonání pouhé simulace lidského myšlení, ale vytvoření strojů, které by lidem skutečně rozuměly.⁵⁵ Při hlubším zamyšlení nad komplexitou lidské mysli není překvapivé, že tohoto ideálu nebylo v rámci výzkumu umělé inteligence dosud dosaženo, jelikož i znalostí o celkovém fungování lidského mozku je zatím nedostatek k jeho napodobení a vědci jsou tak odkázáni na replikování jednotlivých základních funkcí jako je zrak a pohyb. Jedním z nejzajímavějších příkladů snahy o dosažení silné umělé inteligence je superpočítač K od společnosti Fujitsu. Ačkoliv je však považován za jeden z nejrychlejších, simulace jedné sekundy lidské neurální aktivity v jeho podání trvá kolem 40 minut.⁵⁶ Je proto obtížné určit, zda můžeme fungující obecnou umělou inteligenci očekávat v dohledné budoucnosti – vzhledem ke zlepšování jednotlivých technologií jako je

⁵² BUNDY, Alan. *Preparing for the future of Artificial Intelligence*. AI & SOCIETY. 2017, roč. 32, č. 2, s. 285–287. ISSN 1435-5655.

⁵³ SCASELLATI, Brian. *Theory of Mind for a Humanoid Robot*. Autonomous Robots. 2002, roč. 12, č. 1, s. 13–24. ISSN 1573-7527.

⁵⁴ RESCORLA, Michael. *The Computational Theory of Mind*. [online]. 2015 [cit. 16.10.2020]. Dostupné z: <https://seop.illc.uva.nl/entries/computational-mind/>

⁵⁵ Tamtéž.

⁵⁶ GHOSE, Tia. *Supercomputer Takes 40 Minutes To Model 1 Second of Brain Activity*. In: Live Science [online]. 14. 1. 2014 [cit. 12.10.2020]. Dostupné z: <https://www.livescience.com/42561-supercomputer-models-brain-activity.html>

rozpoznávání obrazu zcela jistě uvidíme zlepšení i jejich schopnosti se učit, ale pravá silná inteligence se zatím nejeví jako dosažitelná.

Posledním typem je tzv. umělá superinteligence, což je zcela hypotetický systém, který se neomezuje jen na napodobování či porozumění lidskému chování, ale sám dosáhne takové míry sebeuvědomění, která mu umožní přesáhnout kapacity lidské inteligence a její schopnosti. Superinteligence je častým námětem science fiction, která většinou směřuje k dystopii kvůli robotům, kteří svrhnou podřadné lidstvo na základě svých vlastních emocí, potřeb a přesvědčení. Superinteligence by tak teoreticky předčila lidstvo ve všech aspektech jak vědy, tak vztahů. Měla by lepší paměť, a rychlejší procesy analýzy, což by jí umožnilo nadprůměrné schopnosti v oblasti rozhodování a řešení problémů.⁵⁷ Veškeré tyto debaty jsou však pouze spekulativní a vycházejí spíše z lidské zvědavosti a fantazie nežli z reálného vědeckého poznání. Ačkoliv by tedy existence takovéto superinteligence zajisté měla významné i když zatím těžko předvídatelné následky pro lidský život, je v současné době velmi nepravděpodobné, že bychom se k takovému systému v blízké budoucnosti v rámci výzkumu přiblížili.

1.2.3 Rozsah zadání

Umělá inteligence se může rovněž lišit určitostí úkolu, ke kterému je určena. Tato diferenciace je obzvláště relevantní při debatách o odpovědnosti umělé inteligence v oblasti občanskoprávní, či míry jejího přispění k vytvoření autorského díla v oblasti autorskoprávní. Umělá inteligence se z toho hlediska dělí na software specializovaný k vytvoření jediného výtvaru a na platformy poháněné umělou inteligencí, jejichž výsledkem mohou být různorodé výtvary dle specifikace uživatele.

Do první kategorie řadíme umělou inteligenci vytvořenou za jediným cílem, jako je například vytvoření obrazu v konkrétním stylu. Umělá inteligence se tak typicky skládá z algoritmu⁵⁸ tvořícího součást definovaného rámce, jímž je počítačový program, který směřuje k tomuto cíli. Příkladem takového softwaru je umělá inteligence typu GAN (generativní adversariální síť), která byla vytvořena se specifickým cílem vygenerování série portrétů určitého

⁵⁷ BRYK, William. *Artificial Superintelligence: The Coming Revolution* [online] [cit. 12.10.2020]. Dostupné z: <http://harvardsciencereview.com/artificial-superintelligence-the-coming-revolution/>

⁵⁸ Algoritmus je „posloupnost konečného počtu elementárních kroků vedoucí k vyřešení úlohy“ a nelze jej tedy volně zaměňovat přímo s pojmy počítačový program či software. Definice viz. *Slovník cizích slov*. Praha: Encyklopedický dům, 1996. ISBN 978-80-901647-8-9. s. 17.

stylu.⁵⁹ Tak vznikl například portrét Edmonda de Belamy, který byl následně prodán za téměř půl milionu dolarů.⁶⁰

Oproti tomu platformy využívající umělou inteligenci pouze jako hnací sílu nemají předem jasně specifikovaný cíl, nýbrž jen rámcově vytyčenou oblast, ve které se pohybují – například hudba, text či konkrétněji styl hudby a literární žánr. Jejich tvůrčí proces je zpravidla rozdělen na vícero fází: první je vytvoření samotné umělé inteligence jakožto počítačového programu včetně databáze, následně je nastaven její tvůrčí rámec (většinou na základě již existující materie), posledním krokem je pak zpracování dat a preferencí zadaných konkrétním uživatelem. V oblasti hudby jsou příkladem takových platforem projekty *Humtap*⁶¹ či *Amper*,⁶² které uživatelům umožňují vygenerovat hudbu dle zadaných parametrů.

Rozdíl mezi oběma variantami spočívá především v jejich tvůrčím procesu a škále osob, která se na něm podílí. Zatímco specializovaný software vytváří jediné dílo, které během procesu modifikuje autor či samotná umělá inteligence, u platforem je proces složitější, vzhledem k zasahování uživatele, které umožňuje vytváření širší škály výstupů. To má důsledky i pro autorskoprávní ochranu, která v případě širší škály zasahujících osob považuje i vícero z nich za autora výsledného díla.

1.2.4 Vědní obory

Jelikož umělá inteligence jako samostatná věda vznikla před necelými 70 lety, prochází stále intenzivním vývojem a diferenciací na další obory. Mezi nejvýznamnější z nich patří expertní systémy, genetické algoritmy a neuronové sítě. Ačkoliv sem lze zařadit daleko širší škálu zaměření jako je modelování a reprezentace dat, rozpoznávání mluvené řeči a zpracování přirozeného jazyka, znalostní inženýrství, evoluční metody a podobně, tato část textu se soustředí na tři hlavní zmíněné obory.⁶³

1. *Expertní systémy* jsou typ počítačových programů, které využívají metody UI k řešení problémů ve specializované oblasti, která obvykle vyžaduje lidské znalosti. Expertní

⁵⁹ Vysvětlení fungování podobné sítě viz. FIŠER, Jakub a kol. *StyLit: illumination-guided example-based stylization of 3D renderings*. ACM Transactions on Graphics. 2016, roč. 35, s. 1–11.

⁶⁰ *Is artificial intelligence set to become art's next medium?* In: Christie's [online]. 12. 12. 2018 [cit. 26.09.2020]. Dostupné z: <https://www.christies.com/features/A-collaboration-between-two-artists-one-human-one-a-machine-9332-1.aspx>

⁶¹ *Humtap*. In: Humtap [online] [cit. 20.09.2020]. Dostupné z: <https://www.humtap.com/>

⁶² *Amper Music*. In: [cit. 20.09.2020]. Dostupné z: <https://www.ampermusic.com/>

⁶³ KOK, Joost N. *Artificial Intelligence*. EOLSS Publications, 2009. ISBN 978-1-84826-125-9. s. 7-9.

systemy jsou dnes využívány komerčně v široké škále oborů, jako je lékařská diagnostika, ropné inženýrství a finanční investice. Typické úkoly pro expertní systémy zahrnují klasifikaci, diagnostiku, monitorování, navrhování či plánování.⁶⁴

2. V *genetických algoritmech* jsou „šlechtěna“ možná řešení pomocí principů evoluční biologie. To obvykle zahrnuje použití mechanismu analogického k procesu křížení v genetické rekombinaci a nastavitelné rychlosti mutace. Proces vývoje genetických algoritmů a automatizace výběru je znám jako genetické programování.⁶⁵ Kromě obecného softwaru se genetické algoritmy někdy používají při výzkumu umělého života, celulárních automatů a neuronových sítí.⁶⁶
3. Základním předpokladem *neuronových sítí* je jejich schopnost učit se a typickou vlastností jejich nehmotnost. Skrze učení jsou sítě schopné se adaptovat na určitý problém. K úspěšnému naučení množiny informací byly vyvinuty algoritmy, které UI umožňují pracovat samostatně a přizpůsobovat své další kroky na základě analýzy předchozích akcí.⁶⁷ Konkrétní využití neuronových sítí má velmi široké rozpětí, příkladem lze uvést: optické rozpoznávání znaků či podpisů, zpracování a tvorba obrazu i textu,⁶⁸ strojové překlady, chytré domácnosti či města i lékařství,⁶⁹ včetně aktuálního boje proti Covid-19.⁷⁰

Ačkoliv cílem této práce není popsání umělé inteligence a jejích rizik z technického hlediska, je i tento stručný popis jejího velmi variabilního využití zcela zásadní pro pochopení toho, o jak komplexní technologii se jedná. Z pohledu její regulace je totiž velmi pravděpodobné, že spíše než problematika ohrožení lidstva umělými bytostmi, je nejvýraznější komplikací její široká využitelnost a již nastalá všudypřítomnost.

⁶⁴ KOK, Joost N. *Artificial Intelligence*. EOLSS Publications, 2009. ISBN 978-1-84826-125-9. s. 331.

⁶⁵ Tamtéž s. 147.

⁶⁶ TEDA, Jaroslav. *Genetické algoritmy a jejich aplikace v praxi*. In: Programujte.cz [online]. 26. 7. 2005 [cit. 29.09.2020]. ISSN 1801-1586. Dostupné z: <http://programujte.com/clanek/2005072601-geneticke-algoritmy-a-jejich-aplikace-v-praxi/>

⁶⁷ KOK, Joost N. *Artificial Intelligence*. EOLSS Publications, 2009. ISBN 978-1-84826-125-9. s. 205.

⁶⁸ HOLMES, Jonathan. *AI is already making inroads into journalism but could it win a Pulitzer?* In: The Guardian [online]. 3. 4. 2016 [cit. 16.10.2020]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/media/2016/apr/03/artificial-intelligence-robot-reporter-pulitzer-prize>

⁶⁹ FRIEDMAN, Lauren F. *IBM's Watson Supercomputer May Soon Be The Best Doctor In The World*. In: Business Insider [online]. 22. 4. 2014 [cit. 26.10.2020]. Dostupné z: <https://www.businessinsider.com/ibms-watson-may-soon-be-the-best-doctor-in-the-world-2014-4>

⁷⁰ KRITIKOS, Mihalís. *Ten technologies to fight coronavirus: in-depth analysis* [online]. 2020 [cit. 16.10.2020]. Dostupné z: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2020/641543/EPRS_IDA\(2020\)641543_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2020/641543/EPRS_IDA(2020)641543_EN.pdf)

2 Právní pojetí umělé inteligence a její regulace

Z předešlých kapitol vyplývá, že umělá inteligence může mít z technologického hlediska mnoho různých funkcionalit, a je proto těžko uchopitelná jedinou definicí. Dle konkrétního využití tak může být i právně pojímána velmi různorodě, což má vliv na otázku odpovědnosti, či v autorském právu na autorství. Pro další diskusi o právní úpravě je však zcela zásadní fakt, že *de lege lata* umělá inteligence nemůže být v právních vztazích považována za jejich subjekt. Právní doktrína rozeznává tři základní prvky právního vztahu – subjekt, objekt a obsah právního vztahu.⁷¹ Nezbyvá než usoudit, že umělá inteligence může být dosud pouze objektem, z nichž subjekt je samotným nositelem a vykonavatelem práv a povinností, k čemuž musí mít právní subjektivitu.⁷² Obsahem oproti tomu míníme oprávnění a povinnosti, který jsou skrze právní vztah realizovány a objektem to, čeho se obsah týká.⁷³ Z tohoto vymezení nám vyplyne, že umělá inteligence v současném pojetí nemůže být ničím jiným, nežli objektem právního vztahu. Z již existujících právních institutů proto bývá nejčastěji připodobňována k počítačovému programu.

2.1 Právní úprava *de lege lata* v České republice

V současné době jsou zatím stále spíše ojedinělé případy, kdy je třeba ve vztahu k umělé inteligenci použít českou právní úpravu,⁷⁴ a dosud jsou proto využívána již existující ustanovení našeho právního řádu. Snažíme se tedy o podřazení umělé inteligence pod některý z již známých institutů, jako je například věc či počítačový program. Úskalí tohoto dosavadního přístupu tkví ve výše vysvětlené komplexnosti umělé inteligence jako takové,⁷⁵ kvůli které vykazuje znaky celé řady takových institutů, mezi které patří například počítačový program, výrobek či služba, a dosavadní úprava proto nikdy nepokrývá všechny z nich. Z tohoto důvodu jsou do budoucna zvažovány různé varianty další úpravy, které by podstatu umělé inteligence lépe podchytily.

Názory na nutnost nové právní regulace a nových právních institutů ve vztahu k umělé inteligence se různí – dle některých odborníků je současná úprava dostačující a není možné pro každou novou technologii vytvářet zvláštní kategorii, pro jiné je fungování umělé inteligence

⁷¹ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 7. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o., 2017. ISBN 978-80-7380-652-1. s. 156

⁷² ZIBNER, Jan. *Akceptace právní osobnosti v případě umělé inteligence*. *Revue pro právo a technologie*. 2018, roč. 9, č. 17, s. 19–49. ISSN 1805-2797, 1804-5383. s. 34

⁷³ § 489 zákona č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník.

⁷⁴ Na národní i unijní úrovni dosud chybí judikatura zabývající se konkrétně umělou inteligencí.

⁷⁵ Viz. kapitola 1.2 kategorizace umělé inteligence od s. 13.

natolik specifické, že jiný postup nežli pro ni vytvořit zvláštní institut, nepovažuji za adekvátní.⁷⁶ Tato část práce proto poslouží ke stručnému představení existujících právních institutů, které jsou pro umělou inteligenci relevantní. Jelikož podobné rozbory s detailnějším zaměřením na soukromé právo již najdeme v dřívějších akademických pracích, je cílem této části především podchytit různorodost právního pojetí umělé inteligence jakožto objektu práva a jeho následky v autorskoprávní oblasti.

2.1.1 Počítačový program

Jak již bylo zmíněno, na umělou inteligenci lze nahlížet zejména jako na určitý typ softwaru. Ten je v rámci českého autorského práva podřazován pod termín „počítačový program“ jakožto autorské dílo požívající autorskoprávní ochrany dle § 2 odst. 2 Autorského zákona. Jak již bylo zmíněno, v českém prostředí bývají pojmy „počítačový program“ a „software“ často volně zaměňovány, jelikož jsou stejně jako umělá inteligence velmi těžko pevně definovatelné. Legální definice počítačového programu tak chybí nejen na úrovni národní,⁷⁷ ale také unijní⁷⁸ - zcela záměrně i kvůli rychlosti vývoje technologií, který přesné definování pojmů pro budoucí využití značně znesnadňuje.

Z tohoto důvodu bývá často odkazováno na zahraniční zdroje, z nichž většina byla inspirována americkým autorským zákonem Copyright Law of The United States of America, kde je počítačový program definován jako „*sada příkazů nebo pokynů, které mají být použity přímo či nepřímou v počítači, aby došlo k realizaci určitého výsledku*“.⁷⁹ Podobně na počítačový program nahlíží i česká právní doktrína, která jej vzhledem k formě jeho vyjádření vykládá jako instrukce

⁷⁶ KOLAŘÍKOVÁ, Linda; HORÁK, Filip. *Umělá inteligence a právo* [E-kniha]. Praha: Wolters Kluwer, 2020 [cit. 27.11.2020]. ISBN 978-80-7598-784-6.

⁷⁷ V rámci české úpravy nenajdeme definici počítačového programu na úrovni zákona, lze ji však najít například v Instrukcích Ministerstva spravedlnosti ze dne 26. dubna 1999, dle kterých je počítačový program „*soubor, který obsahuje soustavu sledů příkazů, řídicích činností stroje za účelem dosažení požadovaného výsledku*“

⁷⁸ Jeden z mála pokusů najdeme ve Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2009/24/ES ze dne 23. dubna 2009 o právní ochraně počítačových programů: „*programy v jakékoliv formě, včetně těch, které jsou součástí technického vybavení (hardware). Tento výraz zahrnuje rovněž přípravné koncepční práce vedoucí k vytvoření počítačového programu za podmínky, že povaha těchto prací v pozdější etapě umožní vytvoření počítačového programu.*“

⁷⁹ § 101 Copyright Law of the United States of America: „*A 'computer program' is a set of statements or instructions to be used directly or indirectly in a computer in order to bring about a certain result.*“ Viz. KOPEČKOVÁ, Andrea. *Počítačový program jako předmět autorského práva*. In: epravo.cz [online]. 27. 1. 2016 [cit. 15.10.2020]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/pocitacovy-program-jako-predmet-autorskeho-prava-99852.html>

ve zdrojovém či strojovém kódu.⁸⁰ Toto pojetí vychází z úpravy zakotvené v Dohodě o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví⁸¹ a potvrzuje jej i judikatura Soudního dvora EU.⁸²

2.1.2 Věc v právním smyslu

Nejširším pojmem, který by mohl být relevantní i pro klasifikaci umělé inteligence jakožto počítačového programu, je věc v právním smyslu. Ta má dle § 489 OZ poměrně širokou definici, která stanovuje jen dvě základní kritéria vyplývající z formulace: „*věci v právním smyslu je to, co je rozdílné od osoby a co slouží potřebě lidí.*“⁸³ Nahlédneme-li však i do důvodové zprávy zákona, najdeme zde ještě třetí podmínku: „*věci v právním smyslu je to, čeho se mohou týkat subjektivní majetková práva, především právo vlastnické [...] V tom je vyjádřeno, že určitý předmět je věcí v právním smyslu, je-li ovladatelný.*“⁸⁴ Jelikož definice neomezuje věc v právním smyslu pouze na věci hmotné, lze odvodit, že se vztahuje i na věci nehmotné,⁸⁵ nabízí se otázka, zda by se mohla vztahovat i na umělou inteligenci. V českém právním prostředí lze však k tomuto pojetí přistoupit, pouze splňuje-li dané tři podmínky.

Prvním kritériem, které by umělá inteligence musela splnit, je její rozdílnost od osoby. Ačkoliv se na první pohled jeví jako v zásadě splnitelná, ve vztahu k umělé inteligenci není zdaleka samozřejmá. Vycházíme-li ze základního faktu, že OZ zná pouze fyzické a právnické osoby,⁸⁶ můžeme snadno říci, že umělá inteligence jejich definici nespĺňuje. Osobnost fyzických i právnických osob spočívá v jejich způsobilosti mít práva a povinnosti.⁸⁷ Zatímco u fyzických osob je toto pojetí zcela intuitivně založeno na jejich vlastní identitě,⁸⁸ u právnických osob k němu

⁸⁰ MAISNER, Martin. *Základy softwarového práva* [E-kniha]. Praha: Wolters Kluwer, 2011. ISBN 978-80-7357-638-7.

⁸¹ Čl. 10 Dohody o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (TRIPS) [online]. 1995 [cit. 15.12.2020]. Dostupné z: https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/27-trips_04_e.htm

⁸² Rozsudek třetího senátu Soudního dvora ze dne 22. prosince 2010 ve věci Bezpečnostní softwarová asociace – Svaz softwarové ochrany proti Ministerstvo kultury C-393/09.

⁸³ § 489 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku.

⁸⁴ Důvodová zpráva k § 489 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. [online]. [cit. 15. 12. 2020]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=oz5f6mrqgezff6obzl5shu>

⁸⁵ Dle § 496 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, je věc hmotná „*ovladatelná část vnějšího světa, která má povahu samostatného předmětu*“ zatímco věci nehmotné jsou „*práva, jejichž povaha to připouští, a jiné věci bez hmotné podstaty.*“

⁸⁶ § 18 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku.

⁸⁷ ŠVEJKOVSKÝ, Jaroslav; DEVEROVÁ, Lenka a kol. *Právnické osoby v novém občanském zákoníku* [online]. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-445-2.

⁸⁸ POLČÁK, Radim a kol. *Právo informačních technologií* [E-kniha]. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-7598-045-8.

dochází skrze právní fikci, dle které je osobou i organizace fyzických⁸⁹ či účelově vymezený majetek.⁹⁰ V praxi to znamená, že právnické osoby jsou sice adresáty z hlediska práva, ale povinnosti reálně vykonávají osoby fyzické, které je zastupují.⁹¹

Z důvodové zprávy k OZ vyplývá záměr zákonodárce pojmout věc v právním smyslu co nejextenzivněji. Najdeme zde i demonstrativní výčet nehmotných věcí v právním smyslu, jako jsou „*předměty spadající do kategorií průmyslového či jiného duševního vlastnictví [...]*“,⁹² a splnění tohoto kritéria v případě UI se tak může jevit jako reálné. Pokud však již považujeme umělou inteligenci za počítačový program, tento jednoduchý pohled se značně zkomplikuje, protože umělá inteligence je v takovém případě výsledkem tvůrčí činnosti člověka coby odrazu jeho osobnosti. Splnění této podmínky tak závisí na vyhodnocení oddělitelnosti osobnosti autora od umělé inteligence jakožto jeho díla. Část odborné veřejnosti zastává názor, že u výsledků tvůrčí činnosti jako je software, je tato spojitost slabší než například u hudební skladby či literárního díla.⁹³ Tento názor vychází z finální podoby těchto výstupů – u samotného zdrojového kódu je spojitost s autorem hůře uchopitelná, než u jiných typů uměleckých děl, jelikož se nejeví jako tvůrčím vyjádřením, nýbrž pouze jako účelným zápisem.⁹⁴ Osobně se však přikláním k opačnému názoru, dle kterého je i při vzniku programu zápisem zdrojového kódu kritérium tvůrčí činnosti splněno, jelikož stejně jako u jiných typů děl je zde třeba využít lidské kreativity k dosažení kýženého výsledku. Ačkoli tak počítačový program nemá typickou podobu autorského díla, se kterou se běžně setkáváme, nelze tvůrčí činnost potřebnou k jeho vzniku zanedbat především z důvodu potenciální ochrany. Otázka splnění kritéria rozdílnosti od osoby je tak ve skutečnosti otázkou, zda je daná UI jakožto počítačový program autorským dílem. Pokud jde o autorskoprávně chráněné dílo, rozdílnost od osoby nelze v takovém případě splnit.⁹⁵

Naopak u podmínky způsobilosti uspokojovat potřeby lidí čili její užitečnosti, je u umělé inteligence odpověď překvapivě přímočará. OZ užitečností rozumí jak „*faktické přinášení užítka jednotlivým předmětem konkrétnímu vlastníkov*“, ale také „*objektivní způsobilost přinášet*

⁸⁹ § 210 až 302 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku.

⁹⁰ § 303 až 401 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku.

⁹¹ ŠVEJKOVSKÝ, Jaroslav; DEVEROVÁ, Lenka a kol. *Právnické osoby v novém občanském zákoníku* [online]. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-445-2.

⁹² Důvodová zpráva k § 489 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. [online]. [cit. 15. 12. 2020]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=oz5f6mrqgezff6obzl5shu>

⁹³ TOMÍŠEK, Jan. *Software jako věc v režimu nového občanského zákoníku*. Revue pro právo a technologie. 2014, roč. 5, č. 9, s. 197–210. ISSN 1805-2797. s. 201.

⁹⁴ Tamtéž.

⁹⁵ Více k otázce UI coby autorského díla v kapitole 3.1.1. Umělá inteligence jako autorské dílo od s. 36.

především hospodářský užitek“.⁹⁶ Hodnocena je tedy především užitečnost pro náš život, ať již estetický či jiný.⁹⁷ Vzhledem k tomu, že umělá inteligence vzniká nejčastěji s vizí zjednodušit či zcela odstranit určité úkoly dříve přisuzované lidem (např. analýza textu, předvídání preferencí či konkrétně v právním odvětví automatizaci a revizi dokumentů), nelze o splnění kritéria služby potřebě lidí pochybovat. Je však možné, že otázka splnitelnosti této podmínky bude znovu otevřena v budoucnu, vznikne-li umělá inteligence na takové úrovni, že bude svou činností a jejími cíli vyhodnocovat a vykonávat zcela nezávisle na lidech. V takovém případě by již nebylo možné považovat její užitečnost a přínos pro lidi za samozřejmé, což by narušovalo její pojetí jako věci v právním smyslu a otevíralo další diskusi o její potenciálu zvláštní elektronické osoby.

V poslední řadě musí být umělá inteligence způsobilá být předmětem subjektivních majetkových práv s čímž souvisí také její ovladatelnost. Tuto ovladatelnost věci v právním smyslu definuje doktrína jako „*objektivní schopnost určité součásti objektivní reality být podrobena vůli osoby [...]*“.⁹⁸ Příkladem věcí neovladatelných, které proto nelze považovat za věci v právním smyslu jsou například různé projevy počasí jako vítr, či déšť,⁹⁹ jelikož ovladatelnost věci typicky umožňují práva vlastnická. Stejně jako u jiných typů počítačových programů se k umělé inteligenci váží autorská majetková a osobnostní práva na základě Autorského zákona. V současné době, kdy existuje pouze UI slabého typu, si lze jen těžko představit, že by se jakkoli vymykala ovládání člověka, který ji stvořil a dále předurčuje její chování. Jediným aspektem umělé inteligence, který v souvislosti s její ovladatelností vzbuzuje otázky, je její podoba tzv. černé skříňky, jejímž výsledkem je, že ačkoli lidé stvoří například samotný algoritmus i počítačový program, kterému zadají mu určitý úkol či cíl, nemají vždy kontrolu nad tím, jak konkrétně umělá inteligence dojde k jeho splnění.¹⁰⁰ I přesto však v současné době lze umělou inteligenci považovat za dostatečně ovladatelnou, aby mohlo být toto kritérium splněno – stejně jako u otázky užitečnosti však probíhají debaty o tom, zda tomu tak bude i do budoucna.¹⁰¹

⁹⁶ Důvodová zpráva k § 489 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. [online]. [cit. 15. 12. 2020]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=oz5f6mrqgezff6obzl5shu>

⁹⁷ Tamtéž.

⁹⁸ DVOŘÁK, Jan; ŠVESTKA, Jiří; ZUKLÍNOVÁ, Michaela. *Občanské právo hmotné 1.* 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-187-3. s. 377.

⁹⁹ Tamtéž s. 378.

¹⁰⁰ KOLAŘÍKOVÁ, Linda; HORÁK, Filip. *Umělá inteligence a právo* [E-kniha]. Praha: Wolters Kluwer, 2020 [cit. 27.11.2020]. ISBN 978-80-7598-784-6.

¹⁰¹ Tamtéž.

Celkově lze tedy shrnout, že za současného stavu lze považovat kritéria pro splnění pojetí umělé inteligence jakožto věci v právním smyslu za splněná s výjimkou podmínky oddělitelnosti od osoby. V závislosti na základní formě umělé inteligence, jak bylo popsáno dříve, pak můžeme uvažovat o věci hmotné v případě *hardware-based AI* a nehmotné v případě *software-based AI*.¹⁰² Ohledně jejího zařazení však obecně panuje neshoda projevující se především odporujícími si názory odborníků na to, zda lze UI zároveň zařadit do kategorie počítačových programů jako věci v právním smyslu. Nejaktuálnější komentář k Autorskému zákonu se však kloní k druhé variantě – pokud je umělá inteligence počítačovým programem, věci v právním smyslu není.¹⁰³

2.1.3 Výrobek

V návaznosti na problematiku klasifikace umělé inteligence jako věci v právním smyslu probíhají také diskuse ohledně toho, zda by v tom případě nebylo možné umělou inteligenci považovat za výrobek ve smyslu § 2939 a násl. OZ a Směrnice o odpovědnosti za vadné výrobky.¹⁰⁴ Pokud pokračujeme v definici umělé inteligence Výrobek, byť jeho součástí může být UI, resp. je jí ovládán a díky ní funguje, je však naopak věcí hmotnou. Směrnice o odpovědnosti za vadné výrobky byla přijata v roce 1985, tedy dávno předtím, nežli byla umělá inteligence, ale i počítačové programy obecně, rozšířené tak jako dnes, a nepředpokládala proto použití i pro nehmotné statky.

V případě, že tedy přistoupíme na aplikaci směrnice pouze na zákonodárcem předpokládané případy movitých věcí hmotných, je nutné možnost kategorizování umělé inteligence jako výrobku zcela zamítnout, což je přístup, který zvolila například Belgie.¹⁰⁵ Čím dál častěji se však objevuje také opačný názor, který má oporu například ve Francii¹⁰⁶ či Estonsku, které je navíc často vyzdvižováno pro podporu nových technologií a včasnost jejich regulace.¹⁰⁷

¹⁰² KOLARŽÍKOVÁ, Linda; HORÁK, Filip. *Umělá inteligence a právo* [E-kniha]. Praha: Wolters Kluwer, 2020 [cit. 27.11.2020]. ISBN 978-80-7598-784-6.

¹⁰³ HOLCOVÁ, Irena a kol. *Autorský zákon a předpisy související*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-049-6.

¹⁰⁴ Směrnice Rady ze dne 25. července 1985 o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se odpovědnosti za vadné výrobky [online]. 1985 [cit. 15.10.2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=celex:31985L0374>

¹⁰⁵ JACQUEMIN, Hervé. *Digital Content and Sales or Service contracts under EU Law and Belgian/French Law*. JIPITEC [online]. 2017, roč. 8, č. 1 [cit. 21.10.2020]. ISSN 2190-3387. Dostupné z: <https://www.jipitec.eu/issues/jipitec-8-1-2017/4530>

¹⁰⁶ Tamtéž.

¹⁰⁷ *Estonia AI Strategy Report*. In: European Commission [online]. 5. 8. 2020 [cit. 19.10.2020]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/knowledge4policy/ai-watch/estonia-ai-strategy-report_en

Jedná se tak o jedno z témat, které je v současné době diskutováno i na unijní úrovni,¹⁰⁸ jelikož nejistota v této oblasti panuje i v ostatních členských zemích.

2.1.4 Služba

O softwaru lze v právním prostředí uvažovat také jako o službě („*Software as a Service*“), jelikož poskytuje uživatelům nějaké řešení.¹⁰⁹ Nabízí se tak možnost uvažovat tímto způsobem i o umělé inteligenci („*Artificial Intelligence as a Service*“),¹¹⁰ například pokud hovoříme o umělé inteligenci poskytující službu překladu textu. Takové služby přímo závisí na datech, která jim uživatelé poskytují a svou nabídku na jejich základě přizpůsobují.

Pojem služba definuje § 3 písm. a) zákona č. 222/2009 Sb., o volném pohybu služeb, jímž došlo k implementaci evropské směrnice o službách na vnitřním trhu,¹¹¹ takto: „*službou [se rozumí] poskytování jakéhokoliv plnění mimo výkon závislé práce, a to zpravidla za úplatu či protiplnění ve smyslu článku 50 Smlouvy o Evropském společenství; za službu se nepovažuje služba obecného zájmu nehospodářské povahy*“. Software či umělou inteligenci bychom považovali za službu informační společnosti dle zákona č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti. Na takový typ služeb je zákon o volném pohybu služeb aplikovatelný, jelikož nejsou uvedeny v jinak široce pojatém vymezení výjimek, na které se zákon nevztahuje – mezi ně patří například rozhlasové a televizní vysílání, bankovní služby či služby elektronických komunikací.¹¹²

Služba informační společnosti je dle definice zákona o některých službách informační společnosti „*jakákoliv služba poskytovaná elektronickými prostředky na individuální žádost uživatele podanou elektronickými prostředky, poskytovaná zpravidla za úplatu; služba je poskytnuta elektronickými prostředky, pokud je odeslána prostřednictvím sítě elektronických*

¹⁰⁸ Importance of the „European Commission Staff Working Document (SWD) on liability for emerging digital technologies“ for IoT. In: European Commission [online]. 25. 4. 2018 [cit. 14.10.2020]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/importance-european-commission-staff-working-document-swd-liability-emerging-digital>

¹⁰⁹ KOLARÍKOVÁ, Linda; HORÁK, Filip. *Umělá inteligence a právo* [E-kniha]. Praha: Wolters Kluwer, 2020 [cit. 27.11.2020]. ISBN 978-80-7598-784-6.

¹¹⁰ MSV, Janakiram. *The Rise Of Artificial Intelligence As A Service In The Public Cloud*. In: Forbes [online]. 22. 2. 2018 [cit. 26.09.2020]. Dostupné z: <https://www.forbes.com/sites/janakirammsv/2018/02/22/the-rise-of-artificial-intelligence-as-a-service-in-the-public-cloud/>

¹¹¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/123/ES ze dne 12. prosince 2006 o službách na vnitřním trhu [online]. 2006 [cit. 14.10.2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32006L0123>

¹¹² § 2 odst. 1 zákona č. 222/2009 Sb., o volném pohybu služeb.

*komunikací a vyzvednuta uživatelem z elektronického zařízení pro ukládání dat.*¹¹³ Definice opět vychází z původní evropské směrnice, dle které je služba informační společnosti „*jakákoli služba informační společnosti, tj. každá služba poskytovaná zpravidla za úplatu, na dálku, elektronicky a na individuální žádost příjemce služeb,*“ která zároveň definuje i její pojmové znaky.¹¹⁴ Jako příklad služeb, které tyto znaky splňují lze uvést například sociální sítě, webové stránky ke sdílení obsahu jako jsou videa či e-shopy.

2.1.5 Počítačový virus

Počítačový virus je počítačový program a jako termín je používán též českou judikaturou. Dle rozhodnutí soudů a doktríny se jedná o typ počítačového programu „který se dokáže šířit sám, bez vědomí uživatele. V počítači se množí tak, že napadá jiné spustitelné soubory či dokumenty“.¹¹⁵ Jedná se o termín používaný především v trestněprávním prostředí v souvislosti s trestným činem neoprávněného přístupu k počítačovému systému a nosiči informací¹¹⁶ a s trestným činem nebezpečného pronásledování.¹¹⁷ Stejně jako u softwaru tedy záleží na konkrétní umělé inteligenci a jejím možném využití, zda ji lze za počítačový virus považovat.

¹¹³ § 2 písm. a) zákona č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti.

¹¹⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2015/1535 ze dne 9. září 2015 o postupu při poskytování informací v oblasti technických předpisů a předpisů pro služby informační společnosti [online]. 2015 [cit. 14.10.2020]. Dostupné z: <http://data.europa.eu/eli/dir/2015/1535/oj/ces>

¹¹⁵ ŠÁMAL, a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-428-5. s. 2310

¹¹⁶ § 230 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

¹¹⁷ § 354 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

2.2 Porovnání české právní úpravy se zahraniční právní úpravou

Výše uvedené možnosti pojetí umělé inteligence se omezují na instituty již existující v českém právním řádu, umělá inteligence je však delší dobu tématem i v zahraničí a je možné se proto inspirovat i alternativními variantami právní úpravy v Evropě, USA, či Asii. Především oblast dálného východu je v současné době považována za průkopníka technologického pokroku a intenzivněji se proto zabývá i regulací nových technologií. I přesto to však poněkud překvapivě nebyla žádná ze zemí dálného východu, nýbrž Kanada, která v roce 2017 jako první představila vlastní národní strategii týkající se umělé inteligence. Ihned po ní však strategii představilo také Japonsko, Singapur¹¹⁸ a v současné době této oblasti, stejně jako mnohým dalším, dominují USA a Čína.¹¹⁹

Co se týče umělé inteligence konkrétně, projevuje se při její úpravě také odlišné pojetí podobných umělých bytostí, jako robotů, v dané kultuře. Tento aspekt zdůrazňují i Kolaříková a Horák: „*Odlišné vnímání postavení robota se totiž pro účely jeho zakotvení v právním řádu vyvíjí i z historických kulturně-filozofických rozdílů mezi různými národy zobrazovaných v umění.*“¹²⁰ V médiích a umění lze pozorovat, že vnímání robotů na dálném východě je daleko pozitivnější – jsou vyobrazováni jako bytosti, které lidstvu slouží a pomáhají. Oproti tomu evropská populace je daleko podezíravější, mimo jiné na základě tvorby zmíněné již v úvodu této práce. Obavy z důsledků existence robotů pro lidstvo se prolínají naší tvorbou již od dávných antických pověstí, přes židovské pověsti jako je Golem a současnější díla jako je Čapkovo R.U.R., v němž byl pojem robot poprvé použit. Opakujícím se tématem je vzpoura umělých bytostí proti lidstvu a nezvratnost nastalé situace. I v legislativě těchto geografických oblastí tak lze pozorovat projevy tohoto často podvědomého vnímání.

¹¹⁸ DUTTON, Tim. *An Overview of National AI Strategies*. In: Medium [online]. 28. 6. 2018 [cit. 28.09.2020]. Dostupné z: <https://medium.com/politics-ai/an-overview-of-national-ai-strategies-2a70ec6edfd>

¹¹⁹ O'MEARA, Sarah. *Will China Overtake the U.S. in Artificial Intelligence Research?* In: Scientific American [online]. 24. 8. 2019 [cit. 28.09.2020]. Dostupné z: <https://www.scientificamerican.com/article/will-china-overtake-the-u-s-in-artificial-intelligence-research/>

¹²⁰ KOLAŘÍKOVÁ, Linda; HORÁK, Filip. *Umělá inteligence a právo* [E-kniha]. Praha: Wolters Kluwer, 2020 [cit. 27.11.2020]. ISBN 978-80-7598-784-6.

2.2.1 Evropská unie a Česká republika

Pro úpravu na národní úrovni České republiky je zcela zásadní stanovisko a směřování Evropské unie. Vzhledem k rozsáhlému vývoji umělé inteligence i na evropské úrovni, je v zájmu Unie spojit své síly a vystupovat v této oblasti jako tzv. „*Evropská aliance pro umělou inteligenci*“ s cílem konkurenceschopnosti vůči Spojeným státům americkým či Číně.¹²¹ Celkem 25 členských států včetně České republiky proto v dubnu roku 2018 podepsalo Deklaraci k umělé inteligenci, která zdůrazňuje důležitost spolupráce ve výzkumu, ale i ve zodpovídání sociálních, ekonomických, etických a právních otázek – to vše za zachování evropských hodnot.¹²² Jednou ze složek Evropské aliance pro umělou inteligenci je strategie jednotného digitálního trhu, která byla přijata již v květnu 2015 za účelem posílení digitálních příležitostí pro evropské občany a podniky.¹²³ Od té doby došlo k několika aktualizacím, například za účelem zvýšení dostupnosti údajů v celé EU, či za účelem zřízení Agentury EU pro kybernetickou bezpečnost a evropského systému certifikace digitálních produktů.

Umělá inteligence se dostala do popředí debatovaných technologií v roce 2017, kdy se robotikou a v rámci ní i umělou inteligencí zabýval Evropský parlament. Ten v lednu 2017 přijal zprávu o pravidlech občanského práva v oblasti robotiky, na jejímž základě uspořádal parlamentní výbor pro právní záležitosti veřejnou konzultaci o budoucnosti robotiky a umělé inteligence.¹²⁴ Cílem této konzultace bylo iniciovat debatu a získat vyjádření k tomu, jak řešit etické, ekonomické, právní a sociální otázky související s vývojem v této oblasti technologií. Výsledky a shrnutí této konzultace byly zveřejněny v druhé polovině téhož roku.¹²⁵

¹²¹ *The European AI Alliance*. In: European Commission [online]. 10. 8. 2020 [cit. 26.09.2020]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/european-ai-alliance>

¹²² *EU Member States sign up to cooperate on Artificial Intelligence*. In: European Commission [online]. 10. 4. 2018 [cit. 26.09.2020]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/eu-member-states-sign-cooperate-artificial-intelligence>

¹²³ Zpráva Komise Evropskému parlamentu, Radě, a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru o dopadech umělé inteligence, internetu věcí a robotiky na bezpečnost a odpovědnost (COM/2020/64). In: European Parliament [online]. 19. 2. 2020 [cit. 25.10.2020]. Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-8-2017-0005_CS.html

¹²⁴ Zpráva obsahující doporučení Komisi o občanskoprávních pravidlech pro robotiku. In: European Parliament [online]. 27. 1. 2017 [cit. 26.10.2020]. Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-8-2017-0005_CS.html

¹²⁵ *The future of robotics and artificial intelligence in Europe*. In: European Commission [online]. 8. 3. 2020 [cit. 26.10.2020]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/blog/future-robotics-and-artificial-intelligence-europe>

Mezitím na základě doporučení obsažených ve zprávě Evropský parlament odhlasoval v únoru 2017 usnesení o regulaci vývoje umělé inteligence a robotiky v celé Evropské unii. Evropský parlament se ve svém usnesení soustředil mimo jiné na definování pojmu autonomie robota, kterou popsal jako „*schopnost činit rozhodnutí a uplatňovat je vůči okolnímu světu nezávisle na kontrole či vlivu zvnějšku; [...] autonomie je čistě technické povahy a její stupeň závisí na tom, jak byl robot konstruován.*“¹²⁶ Zmiňuje však také definiční znaky inteligentního robota, který již může být považován za určité vývojové stádium umělé inteligence. Mezi tyto znaky patří: propojenost, schopnosti předávat a analyzovat data, schopnost samostatného učení na základě zkušeností a interakce, schopnost přizpůsobit své jednání a svou činnost okolnímu prostředí a skutečnost, že robot není v biologickém smyslu živý.¹²⁷

Evropská unie tuto oblast oficiálně označila za jeden ze svých předních bodů zájmu ve společném prohlášení o legislativních prioritách unie na období 2018–19, mezi které zařadila ochranu údajů, digitální práva a etické standardy v oblasti umělé inteligence a robotiky.¹²⁸ Mezi nejvýznamnější dokumenty na toto téma v tuto chvíli patří *Sdělení Umělá inteligence pro Evropu* (duben 2018) a *Koordinovaný plán pro umělou inteligenci* (prosinec 2018).¹²⁹ Oba dokumenty pojem vymezují dosti obdobně, a to jako „*systemy vykazující inteligentní chování tím, že analyzují okolní prostředí a reagují na něj – s určitým stupněm autonomie – aby dosáhly konkrétních cílů*“. Sdělení z dubna 2018 nastiňuje evropský přístup k umělé inteligenci se zaměřením na tři pilíře:

1. Zavádění bude podporováno, ale zároveň je třeba udržovat náskok před technologickým rozvojem.
2. Příprava na socio-ekonomické změny.
3. Zajištění etického a právního rámce.

¹²⁶ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 16. února 2017 obsahující doporučení Komisi o občanskoprávních pravidlech pro robotiku (2015/2103(INL)) [online]. 2017 [cit. 22.10.2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52017IP0049>

¹²⁷ Tamtéž.

¹²⁸ *Joint Declaration on the EU's legislative priorities for 2018-19*. In: European Commission [online]. 14. 12. 2017 [cit. 16.10.2020]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/publications/joint-declaration-eus-legislative-priorities-2018_en

¹²⁹ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Umělá inteligence pro Evropu (COM/2018/237) [online]. 2018 [cit. 26.10.2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52018DC0795>

V roce 2018 Evropská komise rovněž založila expertní skupinu jejímž úkolem byl shrnutí názorů odborníků a vypracování etických pokynů v oblasti umělé inteligence, které budou navazovat na prohlášení Evropské skupiny pro etiku ve vědě a nových technologiích.¹³⁰ V červnu 2018 Evropská komise navrhla aktualizovaný program Digitální Evropa s investicí 9,2 miliardy EUR, z čehož 2,5 miliardy EUR je určeno na pomoc šíření UI v evropské ekonomice a společnosti obecně – navazuje tak mimo jiné na sdělení z dubna 2018. V dubnu 2019 bylo zveřejněno další sdělení Komise nazvané „*Budování důvěry v umělou inteligenci zaměřenou na člověka*“,¹³¹ ve kterém byly adresovány hlavní body zájmu jako je ochrana dat, etické standardy a další, s cílem získání důvěry občanů EU v umělou inteligenci zaměřenou na člověka.

Následně začátkem roku 2020 publikovala Evropská komise tzv. Bílou knihu o umělé inteligenci neboli „*White Paper on Artificial Intelligence: a European approach to excellence and trust*.“¹³² V té navrhuje řadu opatření a strategických možností, které mohou být využity pro budoucí regulační rámec umělé inteligence na evropské úrovni. Zároveň Komise vydala Zprávu o dopadech umělé inteligence, internetu věcí a robotiky na bezpečnost a odpovědnost.¹³³

Jelikož jsou ve sděleních Evropské komise i členské státy nabádány k vytyčení oblastí, ve kterých budou podporovat vývoj umělé inteligence v následujících letech, vydala v návaznosti na ně svou reakci také Vláda České republiky. Ta dala vypracovat studii s názvem Výzkum potenciálu rozvoje umělé inteligence v České republice (10. prosince 2018), s cílem reagovat na výše uvedené dění na mezinárodní úrovni.

¹³⁰ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Umělá inteligence pro Evropu (COM/2018/237) [online]. 2018 [cit. 26.10.2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52018DC0795>

¹³¹ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Budování důvěry v umělou inteligenci zaměřenou na člověka (COM/2019/168) [online]. 2019 [cit. 26.10.2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52019DC0168>

¹³² Bílá kniha o umělé inteligenci – evropský přístup k excelenci a důvěře (COM/2020/65 final/2) [online]. 2020 [cit. 16.10.2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52020DC0065>

¹³³ Zpráva Komise Evropskému parlamentu, Radě, a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru o dopadech umělé inteligence, internetu věcí a robotiky na bezpečnost a odpovědnost (COM/2020/64). In: European Parliament [online]. 19. 2. 2020 [cit. 25.10.2020]. Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-8-2017-0005_CS.html

Výzkum se zabýval třemi hlavními pilíři stanovenými Evropskou komisí ve sdělení z dubna 2018:¹³⁴

1. možnostmi technologického rozvoje UI v ČR,
2. očekávanými socioekonomickými dopady UI v ČR,
3. analýzou právně-etických aspektů rozvoje UI v ČR.

Hlavní cílem studie je najít pro Českou republiku v rámci oblasti umělé inteligence místo na trhu, a to za pomoci zjištění současného stavu a vyhodnocení potenciálního využití této technologie v České republice.

Kromě vypracování studií spolupracoval Úřad vlády také s ministerstvem průmyslu a obchodu a s Ústavem státu a práva Akademie věd ČR, a společně začátkem roku 2020 zveřejnily také Expertní platformu a fórum pro monitorování právních a etických pravidel pro umělou inteligenci („*AI Observatory and Forum*“),¹³⁵ která vychází z dřívější Národní strategie umělé inteligence.¹³⁶ Smyslem platformy je identifikace legislativních nedostatků či zábran při dalším výzkumu a vývoji v oblasti umělé inteligence a následná práce na návrzích k jejich odstranění, stejně jako doporučení k právním i etickým otázkám. Veškeré tyto aktivity vznikají v reakci na vyjádření Evropské komise a sledují cíl České republiky stát se evropským centrem umělé inteligence neboli „*AI center of excellence*“,¹³⁷ jelikož umožňují posílení její pozice v rámci mezinárodních debat o regulaci umělé inteligence na evropské úrovni.

¹³⁴ KRAUSOVÁ, Alžběta a kol. *Výzkum potenciálu rozvoje umělé inteligence v České republice: Analýza právně-etických aspektů rozvoje umělé inteligence a jejich aplikací v ČR* [online]. Úřad vlády České republiky, 2018 [cit. 03.09.2020]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/aktualne/AI-pravne-eticka-zprava-2018_final.pdf

¹³⁵ *AI Observatory and Forum – Expertní platforma a fórum České republiky pro monitorování právních a etických pravidel pro umělou inteligenci*. In: [cit. 25.10.2020]. Dostupné z: <http://observatory.ilaw.cas.cz/index.php/cs/>

¹³⁶ SEDLÁK, Jan. *Česko chce být evropským centrem umělé inteligence. Vláda připravila klíčový dokument*. In: Lupa.cz [online]. 6. 5. 2018 [cit. 29.10.2020]. ISSN 1213-0702. Dostupné z: <https://www.lupa.cz/clanky/cesko-chce-byt-evropskym-centrem-umele-inteligence-vlada-pripravila-klicovy-dokument/>

¹³⁷ Tamtéž.

2.2.2 Oblast angloamerická

Úprava umělé inteligence v USA do začátku minulého roku nebyla nikterak koordinovaná a probíhala proto současně v různých oblastech. Tato roztržičnost měla za výsledek jednotlivé pokusy o regulaci autonomních letounů či vozidel a dronů, které se však liší stát od státu. První instrukce týkající se autonomních vozidel vydalo Ministerstvo dopravy v roce 2016, a o rok později již 33 států přijalo vlastní relevantní legislativu.¹³⁸ Národní strategický plán výzkumu a vývoje umělé inteligence byl připravován již během volebního období prezidenta Obamy, podepsána však byla až prezidentem Trumpem právě na začátku roku 2019.¹³⁹

Mezi nejzajímavější konkrétní příklady v rámci USA patří úprava v Kalifornii, kde byl první zákon týkající se UI přijat v roce 2018,¹⁴⁰ vzápětí byla přijata legislativa zakotvující od roku 2019 povinnost společností informovat zákazníky o tom, že komunikují s chatbotem¹⁴¹ a následovala úprava ochrany osobních údajů, která umožňuje uživateli nesouhlasit s prodejem dat třetí straně.¹⁴² Na federální úrovni byl v roce 2019 rovněž navržen „*Algorithmic Accountability Act*“ – tedy zákon o přičitatelnosti algoritmů, který se zabývá hlavně ochranou osobních údajů a souvisejícími postupy.¹⁴³

Oproti tomu Británie, jejíž právní základy pramení ze stejného angloamerického systému, sice vydala Zprávu o robotice a umělé inteligenci již v roce 2016, ale obecnou národní strategii dosud nezveřejnila. Zdá se tedy, že ačkoli je si zdejší vláda plně vědoma rychlého vývoje nových technologií, zatím se aktivity v oblasti jejich regulace nepodařilo uchopit dostatečně komplexně. Zatím se tedy soustředí na dílčí zkoumání skrze zřízení zvláštní komise pro výzkum dopadů umělé inteligence v oblasti společenské, etické i právní. Prozatím vznikla však alespoň průmyslová strategie nazvaná „*AI Sector Deal*“, která se snaží o lepší propojení mezi veřejnou a soukromou

¹³⁸ *Self-Driving Vehicles Enacted Legislation*. In: National Conference of State Legislatures [online]. 18. 2. 2020 [cit. 18.10.2020]. Dostupné z: <https://www.ncsl.org/research/transportation/autonomous-vehicles-self-driving-vehicles-enacted-legislation.aspx>

¹³⁹ *Artificial Intelligence for the American People*. In: The White House [online] [cit. 18.10.2020]. Dostupné z: <https://www.whitehouse.gov/ai/>

¹⁴⁰ *AI Policy – United States*. In: Future of Life Institute [online] [cit. 29.10.2020]. Dostupné z: <https://futureoflife.org/ai-policy-united-states/>

¹⁴¹ STERLING, Greg. *California's new bot law forces companies to tell you when you're interacting with a machine*. In: MarTech Today [online]. 3. 10. 2018 [cit. 26.10.2020]. Dostupné z: <https://martechtoday.com/californias-new-bot-law-forces-companies-to-tell-you-when-youre-interacting-with-a-machine-226138>

¹⁴² TAULLI, Tom. *CCPA: What Does It Mean For AI (Artificial Intelligence)?* In: Forbes [online]. 27. 12. 2019 [cit. 26.10.2020]. Dostupné z: <https://www.forbes.com/sites/tomtaulli/2019/12/27/ccpa--what-does-it-mean-for-ai-artificial-intelligence/>

¹⁴³ *Algorithmic Accountability Act of 2019*. In: Congress.gov [online]. 10. 4. 2019 [cit. 28.10.2020]. Dostupné z: <https://www.congress.gov/bill/116th-congress/house-bill/2231/all-info>

sférrou, díky které jsou zakládána také výzkumná centra a vznikl tzv. „*AI Council*“ – tedy Rada pro AI.¹⁴⁴ V rámci úřadu vlády pak existuje i zvláštní Kancelář pro umělou inteligenci, která se zabývá dalším směřováním úpravy a představuje aktuality veřejnosti.¹⁴⁵

2.2.3 Oblast dálného východu

Mezi příklady nejstarších legislativních počinů patří nesporně zákony týkající se UI v Jižní Koreji. První z nich byl přijat již v roce 2008 a pošel již několika novelami – jedná se o zákon podpore o vývoje a distribuce inteligentních robotů, který obsahuje nejen vlastní definici takových entit,¹⁴⁶ ale i regulaci certifikace jejich kvality.¹⁴⁷ O čtyři roky později Korea přijala vlastní „*Chartu robotické etiky*“¹⁴⁸ a v roce 2016 zdejší Ministerstvo obchodu a průmyslu zveřejnilo „*Iniciativu o robotickém průmyslu*“,“ jejíž součástí je využívání robotů v praxi v oblasti lékařství či logistiky.¹⁴⁹ V minulém roce pak došlo ke zpracování obecné strategie postavené na principu „deregulace“ této oblasti za účelem vyšších investic. Strategie samotná počítá s financováním přes 2 000 továren s využitím UI a vypracováním legislativních změn do roku 2030.¹⁵⁰

Zdatným konkurentem ve vývoji UI je také Japonsko, které se na umělou inteligenci soustředí z vědeckého hlediska již od počátku tohoto tisíciletí.¹⁵¹ První pokusy o regulaci však přišly až v roce 2015, kdy Japonsko představilo „*Novou robotickou strategii*“ a následně také „*Iniciativu robotické revoluce*.“¹⁵² Cílem je propojení japonských UI společností a využití

¹⁴⁴ *United Kingdom AI Strategy Report*. In: European Commission [online]. 5. 8. 2020 [cit. 28.10.2020]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/knowledge4policy/ai-watch/united-kingdom-ai-strategy-report_en

¹⁴⁵ *Office for Artificial Intelligence*. In: GOV.UK [online] [cit. 28.10.2020]. Dostupné z: <https://www.gov.uk/government/organisations/office-for-artificial-intelligence>

¹⁴⁶ „*Inteligentní robot je „mechanický přístroj, který vnímá své okolí, vyhodnocuje situace a samostatně se pohybuje*“ Čl. 2 odst. 1 *Intelligent Robots Development and Distribution Promotion Act No. 13744*, Ministry of Trade, Industry and Energy. Statutes of the Republic of Korea. In: [cit. 25.10.2020]. Dostupné z: https://elaw.klri.re.kr/eng_mobile/viewer.do?hseq=39153&type=part&key=18

¹⁴⁷ Tamtéž.

¹⁴⁸ KOLÁŘIKOVÁ, Linda. *Odpovědnost (za) robota aneb právo umělé inteligence*. In: Bulletin Advokacie [online]. 18. 4. 2018 [cit. 28.10.2020]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/odpovednost-za-robota-aneb-pravo-umele-inteligence?browser=mobi>

¹⁴⁹ Tamtéž.

¹⁵⁰ EUN-JIN, Kim. *Korean Government to Repeal Regulations in AI Industry*. In: Business Korea [online]. 18. 12. 2019 [cit. 28.10.2020]. Dostupné z: <https://www.businesskorea.co.kr/news/articleView.html?idxno=39324>

¹⁵¹ WENG, Yueh-Hsuan a kol. *Intersection of “Tokku” Special Zone, Robots, and the Law: A Case Study on Legal Impacts to Humanoid Robots*. International Journal of Social Robotics [online]. 2015, roč. 7 [cit. 28.10.2020]. Dostupné z: https://works.bepress.com/weng_yueh_hsuan/39/

¹⁵² *New Robot Strategy: Japan’s Robot Strategy – Vision, Strategy, Action Plan* [online]. The Headquarters for Japan’s Economic Revitalization, 2015 [cit. 20.10.2020]. Dostupné z: https://www.meti.go.jp/english/press/2015/pdf/0123_01b.pdf

mezinárodní spolupráce, v rámci které Japonsko spolupracovalo i s českým Svazem průmyslu a dopravy.¹⁵³ Iniciativa má také vlastní Radu pro umělou inteligenci, který se zabývá právními otázkami a vypracovává potřebné novelizace. Podobně jako Jižní Korea má v této oblasti Japonsko i rámcový plán budoucích aktivit, které zahrnují navržení právní úpravy ochrany spotřebitele a po vzoru Jižní Koreji systém deregulace, který podpoří účelné využívání robotů.¹⁵⁴

Nejvýznamnějším hráčem na poli umělé inteligence nejen v rámci Asie ale i na světové úrovni, je Čínská lidová republika.¹⁵⁵ Za účelem obsazení místa světového lídra v UI využívá jak svou obrovskou pracovní sílu, tak širokých možností financování a postupně se jí tak daří překonávat i průkopníky jako je právě Japonsko či Jižní Korea.¹⁵⁶ Svůj „*Plán rozvoje umělé inteligence nové generace*“ Čína přijala v roce 2017¹⁵⁷ a o dva roky později navázala zveřejněním „*Pekingských principů pro umělou inteligenci*“, na kterých spolupracovala místní akademická sféra se soukromou – ta je zastoupena velikány čínských IT společností jako je Alibaba, Tencent či Baidu.¹⁵⁸ Ačkoliv však není Čína jediným státem, který nové technologie využívá i k shromažďování biometrických údajů využívaných například k rozpoznávání obličeje, vzhledem k vládnoucímu komunistickému režimu lze už nyní pozorovat využívání umělé inteligence k potlačování osobních svobod a hranici jejího zneužití už zde můžeme považovat za překročenou.¹⁵⁹

¹⁵³ KOLAŘÍKOVÁ, Linda. *Odpovědnost (za) robota aneb právo umělé inteligence*. In: Bulletin Advokacie [online]. 18. 4. 2018 [cit. 28.10.2020]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/odpovednost-za-robota-aneb-pravo-umele-inteligence?browser=mobi>

¹⁵⁴ *New Robot Strategy: Japan's Robot Strategy – Vision, Strategy, Action Plan* [online]. The Headquarters for Japan's Economic Revitalization, 2015 [cit. 20.10.2020]. Dostupné z: https://www.meti.go.jp/english/press/2015/pdf/0123_01b.pdf

¹⁵⁵ O'MEARA, Sarah. *Will China lead the world in AI by 2030?* Nature. Nature Publishing Group, 2019, roč. 572, č. 7770, s. 427–428.

¹⁵⁶ S, Stacy. *Why is the Progression of Japan's AI Slow?* In: Medium [online]. 24. 6. 2019 [cit. 28.10.2020]. Dostupné z: <https://medium.com/towards-artificial-intelligence/why-is-japanese-ai-progression-slow-2103d7e8c01f>

¹⁵⁷ *AI Policy – China*. In: Future of Life Institute [online] [cit. 26.10.2020]. Dostupné z: <https://futureoflife.org/ai-policy-china/>

¹⁵⁸ Tamtéž.

¹⁵⁹ O'MEARA, Sarah. *Will China lead the world in AI by 2030?* Nature. Nature Publishing Group, 2019, roč. 572, č. 7770, s. 427–428. DOI: 10.1038/d41586-019-02360-7

3 Umělá inteligence v autorském právu

V českém prostředí je právo autorské právním odvětvím, které je součástí širšího pojmu práva duševního vlastnictví, resp. práv k nehmotným statkům. Pojem duševní vlastnictví vyjadřuje vztah chráněný právem mezi právem určenou osobou (zaměstnavatelem, autorem apod.) a majetkovými hodnotami nehmotné povahy vzniklými na základě tvůrčí duševní činnosti.¹⁶⁰ Tyto hodnoty, jakožto výsledky tvůrčí činnosti, jsou poté podle jejich povahy chráněny alternativně právem autorským či právem průmyslového vlastnictví, v některých případech pak může dojít i k souběhu obou ochran. Druhou z těchto dvou kategorií míníme soubor právních předpisů upravujících patenty, ochranné známky, průmyslové vzory a další majetkové hodnoty nehmotné povahy využitelné v průmyslu a obchodu.¹⁶¹ V případě umělé inteligence dochází také k ochraně na základě alternativních institutů jako je obchodní tajemství či *know-how*. V této kapitole se však zaměříme především na první zmiňovanou kategorii, tedy současnou úpravu v autorskoprávní oblasti aplikovanou na umělou inteligenci.

Otázky ohledně autorství u umělé inteligence vyvstávají především z toho důvodu, že může být použita jako nástroj k vytvoření díla, u něhož lze v některých případech argumentovat ve prospěch jeho klasifikace jako autorského díla dle AutZ. V takovém případě dílo požívá autorskoprávní ochrany a objevuje se otázka, kdo je jeho autorem. Nutnost posuzovat tvůrčí účast osoby, která dílo spoluvytvářela, jelikož umělá inteligence nemůže být *de lege lata* považována za právní subjekt, a tedy ani za autora sama o sobě, vnáší do procesu prvek, který zapříčiňuje určitou míru právní nejistoty ohledně autorských práv k těmto dílům. Pokud by nejistota pokračovala či dokonce sílila, mohla by mít negativní dopady i pro další vývoj a inovace v této oblasti, kvůli nejisté návratnosti investic. Pokračování v současném užívání dosavadní úpravy na tyto nové technologie by totiž znamenalo, že velká část děl vytvořených umělou inteligencí nebude autorským právem nikterak chráněno. Příčiny tohoto stavu jsou rozvedeny v dalších částech této kapitoly.¹⁶²

¹⁶⁰ HENDRYCH, Dušan a kol. *Právní slovník* [online]. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-059-1.

¹⁶¹ *Průmyslová práva*. In: Úřad průmyslového vlastnictví [online]. 25. 4. 2017 [cit. 30.10.2020]. Dostupné z: <https://www.upv.cz/cs/prumyslova-prava.html>

¹⁶² Zejména pak v kapitole 3.1.2 Výtvořiny umělé inteligence jako autorská díla od s. 40.

3.1 Autorské dílo

Hlavním cílem autorského práva je ochrana jeho předmětu, tedy autorského díla coby nehmotného statku.¹⁶³ Při využití umělé inteligence v rámci tvůrčího procesu tak vyvstává otázka, zda se ochrana bude vztahovat i na takto vzniklé dílo. V dnešní době je již umělá inteligence schopna vytvořit širokou škálu děl, od literárních, přes vizuální a hudební až po filmové. Pro díla vytvořená umělou inteligencí, jakožto počítačovým programem platí stejná kritéria jako například pro dílo literární – pokud je splňuje a je tedy autorským dílem, je zároveň objektem autorského práva.

Generální klauzuli týkající se autorského díla najdeme v § 2 odst. 1 Autorského zákona.¹⁶⁴ Kromě obecných pojmových znaků nám toto ustanovení upřesňuje dvě základní podmínky pro klasifikaci díla jakožto díla autorského:

1. Jedná se o jedinečný výsledek tvůrčí činnosti autora – tedy jeho duševní činnosti, jejímž výsledkem je odraz osobnosti autora. Tato absolutní individualita autorského díla je zcela zásadní pro vznik jeho ochrany.¹⁶⁵
2. Tento výsledek je vyjádřený v jakékoli objektivně vnímatelné podobě, mezi které se řadí i podoba elektronická. Podmínkou není trvalé vyjádření a ani na rozsah, účel či význam díla zákon neklade jakékoliv další nároky – není tedy třeba hodnotit čas na díle strávený, jeho finanční hodnotu ani cíl, za kterým bylo vytvořeno.

3.1.1 Umělá inteligence jako autorské dílo

V rámci uchopení komplexity aplikace autorského práva na umělou inteligenci, jakožto technologický pokrok, se kterým zákonodárce nemohl předem počítat, je nutné si uvědomit rovněž fakt, že i umělá inteligence samotná, jakožto počítačový program, může být za autorské dílo, resp. quasi dílo považována. Autorský zákon obecně uvádí, že *„Počítačový program, bez ohledu na formu jeho vyjádření, včetně přípravných koncepčních materiálů, je chráněn jako dílo literární,*

¹⁶³ HOLCOVÁ, Irena a kol. *Autorský zákon a předpisy související*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-049-6. s. 56.

¹⁶⁴ *„Předmětem práva autorského je dílo literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam (...).“*

¹⁶⁵ HOLCOVÁ, Irena a kol. *Autorský zákon a předpisy související*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-049-6, s. 56.

nevyplývá-li z tohoto zákona jinak.“¹⁶⁶ To znamená, že ačkoli se jedná o díla povahově odlišná, bude i pro počítačový program platit, že je chráněn nejen výsledný celek, ale i jeho funkční části v průběhu vývoje.¹⁶⁷ Obzvláště významný je zde pak § 2 odst. 2 AutZ, který upravuje tzv. quasi díla neboli fiktivní díla: „Za dílo se považuje též počítačový program, fotografie a výtvar vyjádřený postupem podobným fotografii, které jsou původní v tom smyslu, že jsou autorovým vlastním duševním výtvořem. Databáze, která je způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu autorovým vlastním duševním výtvořem a jejíž součásti jsou systematicky nebo metodicky uspořádány a jednotlivě zpřístupněny elektronicky či jiným způsobem, je dílem souborným. Jiná kritéria pro stanovení způsobilosti počítačového programu a databáze k ochraně se neuplatňují.“ U těchto typů děl, u kterých je splnění kritéria jedinečnosti ve statistickém smyslu náročnější, je tedy standard o něco snížen, aby jim bylo i přesto možné poskytnout ochranu.

Z této úpravy vyplývá, že quasi dílem může být za daných podmínek i databáze nebo počítačový program, mezi které řadíme také umělou inteligenci. Kromě toho, že musí být původní v tom smyslu, že jsou autorovým vlastním duševním výtvořem, musí být rovněž vyjádřené v jakékoli objektivně vnímatelné podobě jako běžná autorská díla. U quasi děl tedy není podmínkou absolutní individualita díla, nýbrž pouze nepravděpodobnost vzniku totožného díla neboli individualita relativní.¹⁶⁸ Ani toto širší pojetí však neznamená, že by bylo možné jako quasi dílo klasifikovat každý počítačový program či umělou inteligenci – pokud bude chybět kritérium původnosti coby vlastní tvůrčí duševní činnosti autora může se jednat o tzv. rutinní počítačový program, na který se autorskoprávní ochrana nevztahuje.

Vyhodnocení toho, zda je konkrétní umělá inteligence autorským dílem či nikoliv má však zásadní důsledky také pro její soukromoprávní vnímání – Telec a Tůma například obdobně jako Holcová uvádějí, že pokud je počítačový program autorským dílem, je hodnotou osobnostní povahy a nemůže tudíž zároveň být věcí v právním smyslu.¹⁶⁹ Počítačové programy považované pouze za rutinní, tak budou v očích práva naopak věcí nehmotnou.¹⁷⁰ Klasifikace počítačového programu jako autorského díla pak přímo souvisí s aplikací autorskoprávní ochrany, která vylučuje

¹⁶⁶ § 65 odst. 1 zákona č. 121/2000 Sb., autorského zákona.

¹⁶⁷ § 2 odst. 3 zákona č. 121/2000 Sb., autorského zákona.

¹⁶⁸ ZIBNER, Jan. *Jedinečnost jako pojmový znak autorského díla*. Brno, 2017. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta, Ústav práva a technologií. Vedoucí práce JUDr. Matěj Myška, Ph.D. s. 19.

¹⁶⁹ TELEC, Ivo; TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: komentář* [online]. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-748-4.

¹⁷⁰ TELEC, Ivo; TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: komentář* [online]. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-748-4.

zcizení či zastavení autorského díla, na rozdíl od věci, která ochrany nepožívá.¹⁷¹ Tato diferenciacie je také důvodem, proč se nabyvatel hmotného chytrého zařízení, jako je dnes již mobilní telefon, počítač, ale i automobil, nestává vlastníkem zabudované umělé inteligence jakožto nehmotné hodnoty, nýbrž pouze jejího hmotného nosiče a ve vztahu k UI je pouze uživatelem.

Za autorská díla lze rovněž považovat některé dílčí výsledky tvůrčí činnosti autorů umělé inteligence, jako je například související dokumentace, či databáze. V případě dokumentace platí, že musí splňovat striktní podmínku jedinečnosti a ostatní podmínky autorského díla, tak jak jsou uvedeny níže, jelikož nemůže být quasi dílem dle § 2 odst. 2 AutZ. Oproti tomu u databáze stejně jako u samotné umělé inteligence, tedy počítačového programu, stačí ke splnění kritérií quasi díla původnost ve smyslu autorova duševního výtvoru. Specifickým případem jsou pak algoritmy, na jejichž bázi umělá inteligence funguje. Ačkoli jsou sice zcela zásadní pro to, aby umělá inteligence mohla plnit svůj účel, dle české úpravy jim samotným nelze přiznat autorskoprávní ochranu. § 2 odst. 6 AutZ uvádí, že *„Dílem podle tohoto zákona není zejména námět díla sám o sobě, denní zpráva nebo jiný údaj sám o sobě, myšlenka, postup, princip, metoda, objev, vědecká teorie, matematický a obdobný vzorec, statistický graf a podobný předmět sám o sobě.“* Stejný přístup je pak zdůrazněn i v případě počítačových programů: *„[m]yšlenky a principy, na nichž je založen jakýkoli prvek počítačového programu, včetně těch, které jsou podkladem jeho propojení s jiným programem, nejsou podle tohoto zákona chráněny.“*¹⁷² Jelikož algoritmus je právě jen myšlenkou či principem, na kterém je umělá inteligence založena, nelze jej zvlášť chránit autorským právem.

¹⁷¹ TELEČ, Ivo; TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: komentář* [online]. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-748-4.

¹⁷² § 65 odst. 2 zákona č. 121/2000 Sb., autorského zákona.

3.1.2 Výtvoři umělé inteligence jako autorská díla

Ačkoliv Autorský zákon v generální klauzuli uvádí dvě základní podmínky, pro postupnou analýzu jejich splnění je vhodné je dále rozdělit na celkem pět dílčích kritérií, které je nutné naplnit, bez možnosti je smluvně či jiným způsobem modifikovat:

- literární a jiný umělecký a vědecký charakter díla,
- jedinečný výsledek,
- výsledek tvůrčí činnosti autora,
- osoba autora,
- vyjádření v jakékoli objektivně vnímatelné podobě.¹⁷³

Pro první kategorii není významná osoba autora, nýbrž pouze povaha díla samotného. Základní dělení na díla literární či jiné umělecké a vědecké vychází čistě z historické kontextu.¹⁷⁴ V druhé větě § 2 odst. 1 Autorského zákona navíc najdeme demonstrativní výčet děl, jejichž povaha tento pojmový znak splňuje, z nichž lze v souvislosti s umělou inteligencí zdůraznit například dílo hudební, audiovizuální, výtvarné či grafické. Tato podmínka je tak vyjádřena velmi obecně, což umožňuje klasifikovat jako autorská díla v mnoha různých formách. Díky tomu lze rovněž předpokládat, že bude dostatečně pružně reagovat i na budoucí vývoj co se týče nových způsobů tvorby.

Druhým znakem je jedinečnost daného díla, kterou lze chápat vícero různými způsoby. V německém právním prostředí je tak nejdůležitějším znakem pro naplnění jedinečnosti skutečný projev osobnosti,¹⁷⁵ zatímco v českém prostředí je, po vzoru obecné kontinentální doktríny, kladen důraz na jedinečnost ve smyslu statistickém.¹⁷⁶ Jedinečnost je obecně často hodnocena subjektivně, což není u právního pojmu žádoucí, u statistické jedinečnosti nám však v hodnocení alespoň napomáhají její dvě složky: novost a neopakovatelnost. Každá z nich vyjadřuje vztah k jinému časovému období – novost se rozumí jedinečnost ve vztahu k již existujícím dílům, zatímco neopakovatelnost vystihuje vztah k potenciálním výtvorům budoucím. Pokud tedy výtvor umělé inteligence splňuje první pojmový znak, musí zároveň splnit kumulativní podmínky novosti a neopakovatelnosti, aby mohl být považován za jedinečný. Stejně jako lze považovat lidské

¹⁷³ TELEČ, Ivo; TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: komentář* [online]. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-748-4.

¹⁷⁴ Tamtéž.

¹⁷⁵ Tamtéž.

¹⁷⁶ ZIBNER, Jan. *Jedinečnost jako pojmový znak autorského díla*. Brno, 2017. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta, Ústav práva a technologií. Vedoucí práce JUDr. Matěj Myška, Ph.D. s. 126.

myšlení za dostatečně komplexní na to, aby mohlo nadále vytvářet další a další dostatečně jedinečná díla, je možné rozumně předpokládat, že i možnosti umělé inteligence jsou na základě složitých algoritmů v kombinaci s lidským faktorem ve formě vstupů uživatele či autora dnes na podobné úrovni. Jejich výtvořiny proto nebudou pouze triviální kopie již existujících děl.

Základním pojmem třetí podmínky je tvůrčí činnost, která odděluje vnitřně hodnotné výtvořiny od těch, které tuto vnitřní hodnotu nemají a nejsou proto způsobilé k autorskopravní ochraně. Vnitřní hodnotu nelze zaměňovat například s hodnotou společenskou či hospodářskou, které mezi pojmové znaky autorského díla neřadíme. Tvůrčí činnost je tak často přímo spjata s osobou autora, který tento pojmový znak splňuje skrze aktivní postup tvoření vycházející z jeho vlastní specifické osobnosti,¹⁷⁷ během něhož realizuje svá autorská rozhodnutí. S tvůrčí činností souvisí rovněž pojem tvůrčí svobody originality, které zavedl Soudní dvůr Evropské unie,¹⁷⁸ a další pojmy používané spíše mimo právní prostředí, jako je fantazie, nadání, talent či zkušenost autora a jeho další charakteristiky.¹⁷⁹ Tato podmínka tedy může být splněna pouze pokud bude mít subjekt tvořící dílo dostatečnou tvůrčí svobodu a jeho činnost nebude limitována do té míry, že by nemohl ovlivnit výsledek procesu. To bezesporu splňuje původní autor samotné inteligence, který je při jejím tvoření svobodný ve svých rozhodnutích, stejně jako autor jejího „tvůrčího rámce“ (může a nemusí se jednat o tutéž osobu). U uživatele umělé inteligence jeho splnění tvůrčí činnosti závisí na míře volby, která je mu poskytnuta pro výběr jeho preferencí – pokud je širší než pouhý výběr z předem vybraných možností a uživatel tedy není ve své kreativitě svazován, lze o tvůrčí činnosti hovořit i v této fázi.

Ke spojitosti pojmových znaků tvůrčí činnosti a osobnosti je nutné dodat, že ohledně jejich neoddělitelnosti nepanuje kompletní shoda. Část odborné veřejnosti zastává názor jejich stoprocentní návaznosti, což znamená, že by tento prvek u umělé inteligence pochopitelně zcela chyběl. Existují však názory, dle kterých je tato doktrína již zastaralá, a přiklání se proto k tomu, že se vzhledem k novým technologiím nemusí jednat jen o lidskou činnost myšlení, která tuto podmínku může naplnit. Tvůrčí činnost by tak mohla zahrnovat i činnost doprovázející duševní

¹⁷⁷ ZIBNER, Jan. *Jedinečnost jako pojmový znak autorského díla*. Brno, 2017. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta, Ústav práva a technologií. Vedoucí práce JUDr. Matěj Myška, Ph.D. s. 121.

¹⁷⁸ Usnesení třetího senátu Soudního dvora ze dne 7. března 2013. Eva-Maria Painer proti Standard VerlagsGmbH a další. Věc C-145/10 REC.

¹⁷⁹ TELEČEK, Ivo; TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: komentář* [online]. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-748-4.

část, jako jsou automatizované, mechanické či řemeslné procesy.¹⁸⁰ *De lege lata* však stále musí jít o tvůrčí činnost coby činnost duševní, které je schopen pouze člověk, a k podobnému pojetí by tak bylo třeba právní úpravu v tomto smyslu novelizovat.

Posledním pojmovým znakem autorského díla je jeho vyjádření v jakékoli objektivně vnímatelné podobě. Stejně jako u první podmínky zde zákonodárce zvolil dostatečně obecnou formulaci, která může i do budoucna flexibilně reagovat na další vývoj. Podobnost s první podmínkou lze spatřovat také v nevázanosti této podmínky na osobu autora – podoba díla je jeho vlastní povahovou charakteristikou, která vychází z vnímání dalších osob.¹⁸¹ Podmínku objektivně vnímatelné podoby je však nutné vnímat nejen jako možnost okolí vnímat výsledek tvůrčí činnosti, ale rovněž jako jeho vnímání tohoto výsledku jako jedinečného.¹⁸² Ačkoli tedy výsledek může být nehmotný, jeho vyjádření musí dosahovat jisté míry určitosti.¹⁸³ Lze hovořit o tzv. objektivní vnímatelnosti – dílo musí být objektivně způsobilé být vnímáno jako jedinečný výsledek tvůrčí činnosti autora.¹⁸⁴ Tato podmínka je tak bez problému splněna například u výtvarných či hudebních děl, které je okolí schopné vnímat jako jedinečné.

Lze však tyto podmínky splnit v případě děl vytvořených umělou inteligencí? U prvních dvou pojmových znaků je jejich splnění obecně přijatelné, jelikož různé typy umělých inteligencí již běžně vytváří výtvořky literární či jiné umělecké, například hudební v objektivně vnímatelné podobě, jako je literární text či hudební skladba. Příkladem lze uvést projekty:

- **Next Rembrandt:**¹⁸⁵ Umělá inteligence, která se na základě děl Rembrandta van Rijna naučila reprodukovat jeho styl, je schopna vytvořit obraz, který má veškeré vlastnosti děl reálného umělce a čistě teoreticky by tak mohl být považován za posmrtně vytvořené umělecké dílo vytvořené z již existujících grafických prvků. Ačkoliv tedy samotná UI pouze generuje nový obraz na základě algoritmu obsaženého v počítačovém programu, výsledný výtvoř již není snadno rozeznatelný od děl samotného mistra.

¹⁸⁰ TELEČ, Ivo; TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: komentář* [online]. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-748-4.

¹⁸¹ Tamtéž.

¹⁸² Tamtéž.

¹⁸³ Tamtéž.

¹⁸⁴ ZIBNER, Jan. *Tvůrčí činnost autora v kontextu technologického vývoje*. Brno, 2018. Rigorózní práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. s. 35.

¹⁸⁵ *The Next Rembrandt*. In: *The Next Rembrandt* [online] [cit. 27.10.2020]. Dostupné z: <https://www.nextrembrandt.com>

- **Famille de Belamy:**¹⁸⁶ Umělecký kolektiv *Obvious* v roce 2018 využil umělou inteligenci k vygenerování celé série obrazů určitého stylu nazvaných „*Famille de Belamy*.“ Název je slovní hrou odkazující na Iana Goodfellowa, který vynalezl zmiňované generativní adversariální síť (GAN).¹⁸⁷
- **DeepBeat:**¹⁸⁸ Platforma disponující umělou inteligencí, jejímž cílem je vytvoření hudebně-textového díla v rapovém hudebním žánru dle preferencí daného uživatele.
- **DeepDream:**¹⁸⁹ Umělá inteligence od společnosti Google využívající konvoluční neuronovou síť k hledání a zvýraznění vzorů v obrazech pomocí určitého druhu iluze. Výsledkem jsou záměrně nadměrně zpracované obrazy se snovým halucinogenním vzhledem.
- **Shelley:**¹⁹⁰ Speciální umělá inteligence aktivní pouze během roku 2017, jejímž cílem bylo se na základě strašidelných příběhů sdílených na webových stránkách Reddit naučit generovat hororové příběhy
- **Jukedeck:** Umělá inteligence, která se na základě dat získaných z již existujících hudebních děl snaží vytvořit hudbu pro další filmovou či hudební produkci. Umělá inteligence však není od roku 2019 aktivní a vznikají spekulace, že byla koupena vlastníkem čínské společnosti TikTok.¹⁹¹

Pro člověka, který se s výtvořky těchto umělých inteligencí setká v jiném kontextu, jsou většinou nerozeznatelné od těch, které jsou výsledkem samostatné lidské tvůrčí činnosti. Zároveň se v těchto případech nejedná o pouhé repliky, a lze proto považovat za splněný i třetí znak jedinečnosti díla. Jak již bylo zmíněno výše, u čtvrtého znaku tvůrčí činnosti záleží na tom, zda je vykládána jako neoddělitelně spojená s osobností autora. Abychom mohli uvažovat o autorském díle ve smyslu AutZ vytvořeném umělou inteligencí, je nutné se od nutnosti spojení s fyzickým autorem oprostit a vykládat tvůrčí činnost jednoduše jako soubor specifických interních procesů.¹⁹²

¹⁸⁶ *La Famille De Belamy* – Obvious. In: [cit. 28.10.2020]. Dostupné z: <https://obvious-art.com/la-famille-belamy/>

¹⁸⁷ Ve francouzštině znamená „bel ami“ „dobrý přítel“, a jedná se tedy o překlad anglického „good fellow.“

¹⁸⁸ *DeepBeat: Rap Lyrics Generating AI*. In: [cit. 27.10.2020]. Dostupné z: <http://deepbeat.org/>

¹⁸⁹ *Deep Dream Generator*. In: [cit. 26.10.2020]. Dostupné z: <https://deepdreamgenerator.com/>

¹⁹⁰ *Shelley: Human-AI Collaborated Horror Stories*. In: MIT Media Lab [online]. 2017 [cit. 28.10.2020]. Dostupné z: <https://www.media.mit.edu/projects/shelley/overview/>

¹⁹¹ KASTRENAKES, Jacob. *TikTok owner may have bought Jukedeck, an AI music startup*. In: The Verge [online]. 23. 7. 2019 [cit. 28.10.2020]. Dostupné z: <https://www.theverge.com/2019/7/23/20707371/tiktok-jukedeck-ai-music-startup-acquisition>

¹⁹² BODEN, Margaret A. *Creativity and artificial intelligence*. Artificial Intelligence. 1998, roč. 103, č. 1, s. 347–356. ISSN 0004-3702.

Pro umělou inteligenci takový soubor procesů znamená vymezený prostor, ve kterém se pohybuje, daný s různou mírou určitosti – to znamená, různou mírou volnosti samotného tvoření. Pokud toto ohraničení činnost umělé inteligence zcela neomezuje na striktní příkazy, je v rámci takového pojetí tvůrčí činnosti a osobnosti autora pak možné uvažovat i o splnění tohoto pojmového znaku.

Jako nejproblematictější se tak jeví druhá část tohoto znaku, dle které musí být autorské dílo výsledkem „činnosti autora“. Jelikož autorem může dle § 5 AutZ být pouze fyzická osoba, je tato formulace více svazující, než se na první pohled může zdát. Autor zde není pouze obecný pojem, ale projev ideji objektivní pravdivosti autorství, na které je zákon založen.¹⁹³ V případě umělé inteligence se tak ani při snahách o co nejextenzivnější výklad nelze přiblížit pojetí, které by jí umožňovalo autorem dle AutZ být. I při splnění předešlých znaků proto nutně docházíme k závěru, že přiznání autorství umělé inteligenci není možné, jelikož bychom jí tím, stejně jako přiznáním zvláštní osobnosti, stavěli na úroveň člověka jakožto fyzické osoby. V současném pojetí lze proto umělou inteligenci považovat vždy jediné za objekt autorského práva.

Ačkoli tedy u výtvorů umělé inteligence lze splnit většinu pojmových znaků autorského díla, zjišťujeme, že jádro problému tkví v otázce autorství a tvůrčí činnosti coby činnosti duševní. Kdo naplnil svou tvůrčí činností pojmové znaky autorského díla, pokud k jeho vytvoření přispěl postupně jak tvůrce umělé inteligence, tak umělá inteligence samotná, a navíc v některých případech i uživatel, který určil směřování tvorby vlastními vstupy?

3.2 Otázka autorství

Vzhledem k již zmiňovanému principu objektivní pravdivosti autorství je rámec možných autorů autorského díla v aktuálně platné právní úpravě výslovně omezen na fyzické osoby, které jsou nadány schopností vykonávat tvůrčí činnost založenou na vyjádření jejich vlastní osobnosti. Touto otázkou se zabýval již komentář z roku 2007: *„Z hlediska autorskoprávního je bezvýznamné, zda tvůrčí činnost byla vykonána bez pomoci technických zařízení anebo za jejich pomoci či přímo jejich prostřednictvím, např. prostřednictvím počítače. (viz kupř. computer generated works, kdy autorem těchto děl je ve smyslu autorského zákona tvůrce, který jen použil počítačové techniky k vytvoření díla, a nikoli autor počítačového programu, který společně s počítačem technicky k tvorbě posloužil. Srov. též něm. Computer-Kunst.) Za výsledek tvůrčí*

¹⁹³ TELEČ, Ivo; TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: komentář* [online]. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-748-4.

činnosti se ve smyslu autorského zákona nepovažují díla vzniklá vlastní činností počítačů nebo jiných přístrojů, které jsou schopny samoorganizace nebo učení např. v oblastech umělé inteligence, neboť nejde o duševní plody autorské tvorby fyzické osoby (autora). V konkrétním případě je však nutno posoudit tvůrčí účast autora toho počítačového programu, který umožnil následný „umělý“ vznik díla. (Prozatím zde neplatí žádná fikce autorství ani žádná legální domněnka autorství, vyvratitelná ani nevyvratitelná, a to na rozdíl od některých zahraničních právních úprav.)¹⁹⁴

Ačkoliv existují argumenty pro rozšíření tohoto pojetí na neživé osoby, které mohou mít podobné tvůrčí schopnosti, v současné době se jedná pouze o úvahy *pro futuro*.¹⁹⁵ *De lege lata* tak při řešení otázky autorství výtvorů umělé inteligence nelze uvažovat o umělé inteligenci samotné,¹⁹⁶ a rozhodujeme tedy mezi třemi dříve zmíněnými subjekty, podílejícími se v různých fázích na tvůrčím procesu.¹⁹⁷

- Fyzické osoby, které jsou autory umělé inteligence jakožto počítačového programu. Do této kategorie lze zahrnout jak samotné programátory či vývojáře, tak autory související dokumentaci i databází a algoritmů. Jedná se tedy o autory programů, databází, dokumentace či výběru funkcí umělé inteligence.¹⁹⁸
- Fyzické osoby, které jsou autory materie, která tvoří „tvůrčí rámec“. Zde se typicky jedná o autory jiných autorských děl, ze kterých umělá inteligence čerpá. U již zmiňovaného projektu *Next Rembrandt* by tak autorem této materie byl samotný Rembrandt.
- Fyzické osoby, které jsou uživateli dané platformy, poskytující data a preference na jejichž základě je tvořen výsledný výtvor. Takovým uživatelem může být jakákoliv fyzická osoba, která nemusí mít jakoukoli spojitost s předešlými fázemi procesu.

¹⁹⁴ TELEČ, Ivo; TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: komentář* [online]. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-748-4.

¹⁹⁵ ZIBNER, Jan. *Tvůrčí činnost autora v kontextu technologického vývoje*. Brno, 2018. Rigorózní práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. s. 73.

¹⁹⁶ HOLCOVÁ, Irena a kol. *Autorský zákon a předpisy související*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-049-6. s. 522.

¹⁹⁷ ZIBNER, Jan; MYŠKA, Matěj. *Umělá inteligence: výzva autorství* [online]. 2019 [cit. 30.09.2020]. Dostupné z: <https://www.iurium.cz/2019/04/11/umela-inteligence-vyzva-autorstvi/>

¹⁹⁸ HOLCOVÁ, Irena a kol. *Autorský zákon a předpisy související*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-049-6. s. 522.

Tak jako literární dílo může být výsledkem tvůrčí činnosti i kolektivu spisovatelů, je umělá inteligence jakožto počítačový program většinou výsledkem tvůrčí činnosti vývojářů, programátorů, uživatelů a dalších osob, a může tedy být i tzv. kolektivním dílem.¹⁹⁹ Všechny tyto role společně předurčují výsledné chování dané umělé inteligence a lze je proto považovat za její autory, jelikož vyvinuli tvůrčí činnost k jejímu vzniku.

Ačkoliv probíhají i debaty o tom, zda by nebylo účelné rozlišovat v této rovině tvůrčí činnost, díky které je možné daný výtvar považovat za autorské dílo, od té, která zapříčiňuje aplikaci autorskoprávní ochrany a vznik autorství jako takového, v rámci této analýzy se takové dělení jeví jako nadbytečné. I v obecnější rovině může být tato diferenciací poněkud zavádějící, jelikož spolu obě formy nutně souvisí – pokud by tvůrčí činnost jejímž výsledkem je autorské dílo nesouvisela se vznikem autorskoprávní ochrany, mohli bychom pochybovat o naplnění smyslu autorského práva, kterým je chránit toto přirozené právo k výtvaru člověka a investic, které vynaložil.²⁰⁰ V případě umělé inteligence je navíc pojetí autorství vícevrstvé, jelikož autor či autoři umělé inteligence jakožto počítačového programu chráněného autorským právem mohou být zároveň považováni za autory děl, které následně vytvoří umělá inteligence. Jak bylo již řečeno, problematika autorů samotné UI je obecně srovnatelná s kolektivními díly jiného typu – například literární – nebo jsou dokonce výtvozem jen jedné osoby.²⁰¹

Pokud bude tudíž v konkrétním případě shledáno, že k výsledku společnou tvůrčí činností přispělo vícero osob z daných třech skupin, lze o výsledném díle uvažovat jako o spoluautorském – autorské právo by tak bylo přiznáno všem společně a nerozdílně.²⁰² Ačkoliv je v tomto případě možné odlišit výsledky jednotlivých spoluautorů – software, tvůrčí rámec a výsledné dílo – AutZ výslovně uvádí, že pokud tyto části nejsou způsobilé samostatného užití, není takový stav na újmu.²⁰³ Takové pojetí lze aplikovat i na umělou inteligenci a díla jí tvořená, jelikož v rámci výsledného díla užití jednotlivých částí možné není. U spoluautorských děl je určitým specifickým nutností explicitního souhlasu pro nakládání s dílem, který musí být dán všemi spoluautory jednomyslně.²⁰⁴ Problematika autorů výtvaru umělé inteligence však může být komplikovanější a každá ze skupin potenciálních autorů si zaslouží zvláštní pozornost.

¹⁹⁹ § 59 zákona č. 121/2000 Sb., autorského zákona.

²⁰⁰ SRSTKA, Jiří a kol. *Autorské právo a práva související*. Praha: Leges, 2017. ISBN 978-80-7502-240-0. s. 43.

²⁰¹ EPSTEIN, Ziv a kol. *Who Gets Credit for AI-Generated Art?* iScience. 2020, roč. 23, č. 9, s. 101515. ISSN 2589-0042.

²⁰² § 8 odst. 1 zákona č. 121/2000 Sb., autorského zákona.

²⁰³ Tamtéž.

²⁰⁴ § 8 odst. 4 zákona č. 121/2000 Sb., autorského zákona.

První skupinou jsou tzv. programátoři a vývojáři, kteří vytvářejí samotný počítačový program, resp. jeho kód. Jejich spojitost s výsledným dílem závisí mimo jiné na tom, zda v dalších fázích do díla zasahuje uživatel, který zpravidla určuje konkrétní tvůrčí parametry.²⁰⁵ Toto pojetí je aplikováno i v praxi, například v software známých společností jako je Microsoft a jejich Office či Adobe a jejich Illustrator, Photoshop a další.²⁰⁶ Po získání licence k užívání softwaru se tak uživatelé nemusí obávat, že by se na jejich díla k jejichž vytvoření software použili, vztahovala autorská práva původních autorů softwaru. Není tudíž pochyb o autorství uživatele ve vztahu k výslednému dílu, ačkoliv původní autor softwaru se na něm rovněž podílel nezanedbatelnou tvůrčí činností. Jádrem problému proto zůstává otázka, zda je k tvůrčí činnosti, díky které je přiznáno autorství, nutné její směřování ke konkrétnímu výsledku od samého počátku, či zda stačí záměr tvořit.²⁰⁷ V praxi jsou dosud využívány oba směry dle vyhodnocení role původního autora v konkrétním případě. Jasným vyloučením možnosti autorství tvůrce softwaru vůči výslednému dílu by bylo pojetí umělé inteligence, resp. platformy, pouze jako technického materiálu, který tedy s výsledným dílem nemá dostatečnou spojitost.²⁰⁸ Autor softwaru by tak byl od toho výsledku příliš vzdálen na to, aby k němu mohl získat autorská práva.

Druhá skupina, tedy autoři tvůrčího rámce umělé inteligence, je zcela specifická právě pro umělou inteligenci. Tvůrčím rámcem je zjednodušeně řečeno prostředí, ve kterém uživatel následně volí své preference – do jisté míry omezuje pole působení umělé inteligence, která rámec zpravidla získává z jejich vlastních již existujících děl. Pokud si však takový tvůrčí rámec představíme ve vztahu k jiným typům děl, rychle vyjde najevo, že o přiznání autorství zde není třeba dlouze uvažovat. I při tvorbě literárního díla totiž jeho autor pracuje na do jisté míry ohraničeném tvůrčím poli, které si vytvořil skrze vlastní vnímání okolního světa, zdroje inspirace, zkušenosti i jemu známá díla jiných autorů. Analogicky pokud neuznáváme autorství v tomto případě, nebude tomu tak ani v případě umělé inteligence, jelikož tvůrčí rámec vzniká v obou případech z obecného kulturního fondu. Autorskoprávní ochrana se však aplikuje na díla autorů tvůrčího rámce, ze kterých se umělá inteligence učí, a ze kterých si tedy rámec vytvořila, jelikož

²⁰⁵ GINSBURG, Jane C.; BUDIARDJO, Luke A. *Authors and Machines*. Berkeley Technology Law Journal. 2019, roč. 34, č. 2, s. 12.

²⁰⁶ VAJBAROVÁ, Radka. *Autorskoprávní ochrana počítačových programů*. Praha, 2008. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta, Ústav práva autorského, práv průmyslových a práva soutěžního. Vedoucí práce JUDr. Irena Holcová. s. 11 a násl.

²⁰⁷ ZIBNER, Jan. *Tvůrčí činnost autora v kontextu technologického vývoje*. Brno, 2018. Rigorózní práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. s. 99.

²⁰⁸ § 8 odst. 2 zákona č. 121/2000 Sb., autorského zákona.

takové užití díla lze zrealizovat pouze na základě licence k užití od autora²⁰⁹ či některé z licencí zákonných či jiných mimosmluvních institutů užití děl (například volné dílo, tak jako je tomu v případě Rembrandta).²¹⁰ Tato díla jsou typicky obsažena v databázi a činností UI dochází ke zpracování jejich celku či alespoň jejich části. Rozdílná by byla situace, kdyby umělá inteligence netvořila na základě obecného rámce, ale pracovala s jedním konkrétním dílem, které by dále adaptovala – takový přístup by otevíral možnost přiznání autorství i původnímu autorovi.

Poslední skupinou jsou samotní uživatelé, jejichž role byla již částečně popsána – jedná se tedy o osoby, které umělé inteligenci pracující v určitém tvůrčím rámci zadají své preference a data, dodávající výslednému dílu jeho finální podobu. Na rozdíl od autorů umělé inteligence jsou tak podle Ginsburga přímo spojeni s výsledkem. U umělé inteligence, kde uživatel figuruje, je to tak právě on, kdo tvůrčí činnost realizuje. Zároveň je však značně limitován – Ginsburg jeho činnosti přirovnává k fotografovi, který ke své tvůrčí činnosti na rozdíl od malíře, který má k dispozici širokou škálu barev a štětců, používá mechanický či digitální nástroj s určitým nastavením.²¹¹ Ačkoliv zde tak stále je prostor pro tvůrčí činnost fotografa,²¹² lze jej v tomto porovnání vnímat jako omezenější. V případě platform poháněných UI proto existují situace, kdy se autorská práva uživatele budou vztahovat pouze k jeho datům, a nikoliv k samotnému výsledku. To je případ tzv. „*user-generated content*“, tedy obsahu generovaného uživatelem, kde ze strany uživatele dochází pouze k mechanickému doplňování dat do jinak již kompletního rámce, a je zde proto shledán nedostatek tvůrčí činnosti.²¹³

Uměle generovaná díla jsou obecně specifickou variantou děl tvořených umělou inteligencí, a kromě odůvodnění absence tvůrčí činnosti uživatele mohou znamenat totéž i pro autory softwaru a tvůrčího rámce. Pokud totiž autor původní umělé inteligence pouze stanoví určitá pravidla, ale na vzniku díla (např. hudebního), které umělá inteligence vygeneruje, se jinak nijak nepodílí svou tvůrčí činností, nebude toto dílo nikterak chráněno. Zároveň *de lege lata* nemůže být autorem umělá inteligence jako taková, tedy počítačový program, jelikož není právním subjektem. Kvůli absenci tvůrčí činnosti jiné fyzické osoby (např. autora umělé inteligence), není

²⁰⁹ § 12 a násl. zákona č. 121/2000 Sb., autorského zákona.

²¹⁰ § 29 zákona č. 121/2000 Sb., autorského zákona.

²¹¹ GINSBURG, Jane C.; BUDIARDJO, Luke A. *Authors and Machines*. Berkeley Technology Law Journal. 2019, roč. 34, č. 2, s. 12.

²¹² Usnesení třetího senátu Soudního dvora ze dne 7. března 2013. Eva-Maria Painer proti Standard VerlagsGmbH a další. Věc C-145/10 REC.

²¹³ TELEČ, Ivo; TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: komentář* [online]. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-748-4.

autorem ani tato osoba – k autorství nestačí, pokud je autorem původní umělé inteligence, podmínka tvůrčí činnosti coby činnosti duševní musí být vždy rovněž splněna.

V případech, kdy ani v jedné ze tří uvedených skupin nenajdeme fyzickou osobu, u které lze vyhodnotit, že vyvinula dostatečnou tvůrčí činnost, na jejím základě by jí bylo možné přisoudit její výsledek, dostáváme se zpět na úroveň kritérií samotného autorského díla. Nelze-li tedy uvažovat o autorství některé z osob, nelze výtvar ani považovat za autorské dílo ve smyslu § 2 odst. 2 AutZ, a nebude tedy aplikována ani autorskoprávní ochrana. Stejný přístup je zatím aplikován na díla vytvořená umělou inteligencí na unijní úrovni. Soudní dvůr Evropské unie judikoval, že pokud je „výraz [...] složek [díla] dán jejich technickou funkcí, není splněno kritérium originality, protože různé metody implementace myšlenky jsou tak omezené, že myšlenka a výraz se stávají neoddělitelnými,“²¹⁴ čímž podpořil přístup, dle kterého musí být autorskoprávní ochrana založena na původním autorství člověka. V tom případě nejsou díla generovaná umělou inteligencí, i když zcela autonomní, ani originální ve smyslu Evropské zákona o autorských právech a nelze v tom případě uvažovat o autorských právech samotné umělé inteligence, ani fyzické osobě, která vytvořila umělou inteligence jakožto software. Výsledkem je, že na unijní úrovni nejsou díla vytvořená umělou inteligencí nikterak chráněna.

Na národní úrovni však připadají v úvahu i další alternativní formy ochrany dle OZ, které na rozdíl od autorskoprávní nejsou absolutní – například smluvní ochrana dle OZ či ochrana proti nekalé soutěži. Nejaktuálnějším úskalím českého autorského práva jsou proto právě situace, kdy díla vytvořená umělou inteligencí chráněna nebudou, což bude při čím dál častějším užíváním umělé inteligence právě pro generování děl čím dál palčivější téma. Jako řešení se nabízí varianta zakomponovat ochranu výtvarů umělé inteligence do autorského zákona jeho novelizací, v jejímž rámci by byly dány přesné podmínky a určena práva k těmto výtvarům. Takový krok však neproběhne dříve, než bude přijata směrnice EU o autorském právu na jednotném digitálním trhu.

²¹⁴ Rozsudek třetího senátu Soudního dvora ze dne 22. prosince 2010 ve věci Bezpečnostní softwarová asociace – Svaz softwarové ochrany proti Ministerstvo kultury C-393/09.

3.3 Další varianty ochrany dle Občanského zákoníku

Pro výtvořiny umělé inteligence, které nelze kategorizovat jako autorská díla, a tudíž jim nelze poskytnout autorskoprávní ochranu, připadají v úvahu alternativní typy ochrany nehmotných statků. Jelikož úprava přímo pro umělou inteligence dosud neexistuje, uplatní se opět již existující instituty, mezi které řadíme související pojmy obchodního tajemství a *know-how*, stejně jako možnou smluvní ochranu *inter partes*. Úpravu obchodního tajemství na národní úrovni najdeme v § 504 OZ. Využívá se především pro ochranu dat, bez ohledu na jejich osobní či neosobní povahu. Ustanovení stručně popisuje šest kumulativních znaků obchodního tajemství:

1. Konkurenční významnost – skutečnosti mají schopnost přinést soutěžní výhodu.
2. Určitelnost – skutečnosti musí být objektivně vnímatelné.
3. Ocenitelnost – dané skutečnosti musí být ocenitelné v penězích.
4. Běžnou nedostupnost v daných obchodních kruzích – skutečnosti musí vykazovat znak tajemství, nesmí tedy existovat nikdo, kdo by je mohl dále šířit.
5. Souvislost s obchodním závodem – skutečnosti se musí týkat některé ze složek provozu závodu ve smyslu OZ, tedy výroby, marketingu, distribuce atd.
6. Zajištění utajení – k utajení skutečností musí být vynaložena veškerá možná opatření, právní (smluvně zřízená mlčenlivost) i faktická (zabezpečení fyzické i technické).

Ochrana tohoto typu je tzv. bezformální, jelikož na rozdíl od práv průmyslového vlastnictví nevyžaduje, aby skutečnosti byly jakkoli předem registrovány. Účinky ochrany proto nejsou absolutní a nepůsobí tedy vůči všem, ale pouze *inter partes*, tedy mezi stranami. Podnikatel se tak daného práva musí domáhat vůči konkrétní druhé straně, které jej narušuje. Zároveň je obchodní tajemství věcí nehmotnou, čímž se řídí i možnosti nakládání s ním – například jeho převádění na jinou osobu. Jelikož mohou tuto definici obchodního tajemství splňovat mimo jiné i databáze, je institut obchodního tajemství relevantní i pro umělou inteligenci, resp. její dokumentaci. Souvisejícím pojmem je také tzv. *know-how*, které je často užíváno jako synonymum pro obchodní tajemství, ovšem ve skutečnosti jde o pojem o něco širší, který nemá vlastní legální definici. U umělé inteligence, resp. děl UI generovaných, které nesplňují podmínky obchodního tajemství, tak můžeme uvažovat ještě o ochraně nehmotného statku v rámci *know-how*, která nám poskytuje možnost ochrany alespoň proti nekalé soutěži.

Obchodní tajemství je součástí obecné úpravy sloužící k předcházení nekalosoutěžního jednání. Porušení obchodního tajemství tak splňuje speciální skutkovou podstatu § 2985 OZ, a i v případě, že by chyběl některý z pojmových znaků obchodního tajemství, lze stále uvažovat o splnění generální klauzule § 2976 odst. 1 OZ. K porušení zde stačí „jednorázové zpřístupnění obchodního tajemství třetí straně nebo jeho neoprávněné využití takovou stranou.“²¹⁵ Instituty obchodního tajemství a *know-how* jsou harmonizovány dle Směrnice o ochraně nezveřejněného *know-how* a obchodních informací (obchodního tajemství) před jejich neoprávněným získáním, využitím a zpřístupněním.²¹⁶ Dosud byly však důsledky této harmonizace zanedbatelné, jelikož úprava představená směrnicí již z většiny existovala i v českém právním řádu.

²¹⁵ KOLAŘÍKOVÁ, Linda; HORÁK, Filip. *Umělá inteligence a právo* [E-kniha]. Praha: Wolters Kluwer, 2020 [cit. 27.11.2020]. ISBN 978-80-7598-784-6.

²¹⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/943 ze dne 8. června 2016 o ochraně nezveřejněného *know-how* a obchodních informací (obchodního tajemství) před jejich neoprávněným získáním, využitím a zpřístupněním [online]. 2016 [cit. 12.10.2020]. Dostupné z: <http://data.europa.eu/eli/dir/2016/943/oj/ces>

4 Úvahy *de lege ferenda*

Nejpalčivější otázka, na které závisí další vývoj jak samotné umělé inteligence, tak její regulace, zní: Je lidstvo schopné vyvinout silnou umělou inteligenci či dokonce superinteligenci, která bude schopná dělat nezávislá rozhodnutí a provádět vlastní tvůrčí činnost? Je to vůbec možné? Současná úroveň poznání nám však neumožňuje na ni dostatečně uspokojivě odpovědět – ani nejoptimističtější odborníci nám nemohou říci, kdy by k tomuto zlomu mohlo dojít. Zlom je navíc pravděpodobně nepřesný výraz – stejně jako nástup slabé umělé inteligenci a její zařazení mezi lidmi jako běžně používaný nástroj proběhlo postupně a téměř neznatelně, ani další vývoj nelze očekávat v podobě změny, která proběhne ze dne na den.

Právě tento kradmý, ale zároveň nepřehlédnutelný technologický vývoj komplikuje plánování vhodných kroků v rámci regulace. Je na to, abychom se zabývali otázkou umělé inteligence jako subjektu práva příliš brzy nebo snad už příliš pozdě? Je vývoj této úrovně dosud v nedohlednu či už nás umělá inteligence ovládá daleko více, než jsme schopni si připustit? Při úvahách *de lege ferenda* je proto třeba vyhnout se diskusím na příliš široké téma a nesnažit se pokrýt veškeré možné scénáře. V rámci zdůraznění pouze nejdůležitějších právních a s nimi souvisejících etických otázek, byla proto k analýze vybrána pouze dvě stěžejní témata – možnost pojetí umělé inteligence jako zvláštní elektronické osoby a na to navazující možnosti přiznání takové osobě autorství.

4.1 Elektronická osoba

Z výše uvedeného vyplývá, že většinový názor se přiklání k pojetí umělé inteligence jakožto softwaru s jistými schopnostmi. Čím dál častěji se však debatuje také o tom, zda by kromě objektu právního vztahu nemohla být umělá inteligence také jeho subjektem.²¹⁷ To by znamenalo, že by jí byla přiznána právní subjektivita, či pro ni byla dokonce vytvořena speciální kategorie. Hlavním důvodem těchto debat je schopnost umělé inteligence do jisté míry jednat samostatně, což vzbuzuje obavy ohledně odpovědnosti za toho jednání, v kombinaci s vizuální podobností humanoidních robotů lidem.²¹⁸ U některých dosud známých umělých inteligencí pak už došlo

²¹⁷ KOLAŘÍKOVÁ, Linda; HORÁK, Filip. *Umělá inteligence a právo* [E-kniha]. Praha: Wolters Kluwer, 2020 [cit. 27.11.2020]. ISBN 978-80-7598-784-6.

²¹⁸ Tamtéž.

dokonce k tomu, že získaly státní občanství a jiné jsou schopné samy sebe reprodukovat.²¹⁹ V důsledku těchto faktorů někteří docházejí k názoru, že se jedná o autonomní útvar, který je hoden být nositelem vlastních práv a povinností, podobně jako právnické osoby.²²⁰ Pokud by k podobné úpravě do budoucna došlo, bylo by v další fázi možné uvažovat i o přiznávání autorství či trestní a občanskoprávní odpovědnosti.

Jak již bylo řečeno, právní úprava rozeznává právní osobnost fyzických a právnických osob. V rámci autorského práva však mohou být autorem pouze fyzické osoby, které vykonávají tvůrčí činnosti jako činnosti duševní. Právnické osoby, jako jejich organizace či jen vymezený majetek, tuto činnost vykonávat nemohou a v autorskoprávní rovině proto mohou pouze získat licenci či právo k výkonu majetkových autorských práv v případě zaměstnaneckých děl, ale nemohou je samy nabýt.²²¹ Stejně tak, jako právnické osoby nabyly na významu s rozvojem obchodního práva, jakožto subjekty vykazující určité definiční znaky odlišné od dříve užívaných biologických a společenských charakteristik fyzických osob,²²² je dnes kvůli jejich rychlému šíření uvažováno o zcela nové úpravě třetího typu osoby pro systémy jako je umělá inteligence.

Varianta vytvoření zvláštní elektronické osoby pro určitý typ „robotů“ dosud nebyla v žádném právním řádu aplikována, je však čím dál častěji tématem bouřlivých diskusí. Evropský parlament záměr postupovat s úpravou tímto směrem zmínil již v doporučení Evropské komisi v roce 2017,²²³ kde vyzval ke zvážení možnosti v budoucnosti zavést speciální kategorii tzv. elektronické osoby. Tento status by mohly získat jen ty nejkompexnější systémy, resp. nejsložitější roboti. Vlna kritiky, kterou toto usnesení vyvolalo, však způsobila, že byl tento nápad prozatím odložen. Většina odborníků se totiž shoduje na tom, že by takový postup v současné době nedoporučila, a to především kvůli jejich pochybnostem ohledně stavění umělé inteligence na úroveň člověka a potenciál zneužití tohoto institutu. I v českém právním prostředí platí, že akceptace konstrukce elektronické osoby by zde byla velmi složitá, a to i pokud se oprostíme od všech dosud zmíněných komplikací a ztotožníme se s pojetím umělé inteligence

²¹⁹ SAPPIN, Ed. *The Rise Of The (Self-Replicating) Machines*. In: Forbes [online]. 22. 10. 2018 [cit. 11.10.2020]. Dostupné z: <https://www.forbes.com/sites/forbesnycouncil/2018/10/22/the-rise-of-the-self-replicating-machines/>

²²⁰ KOLARÍKOVÁ, Linda; HORÁK, Filip. *Umělá inteligence a právo* [E-kniha]. Praha: Wolters Kluwer, 2020 [cit. 27.11.2020]. ISBN 978-80-7598-784-6.

²²¹ JANSA, Lukáš; OTEVŘEL, Petr; ŠTEVKO, Martin. *Softwarové právo*. 2. vyd. Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4917-0. s. 31.

²²² LAVICKÝ, Petr. *Občanský zákoník I*. Praha: C. H. Beck, 2014. s. 133.

²²³ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 16. února 2017 obsahující doporučení Komisi o občanskoprávních pravidlech pro robotiku (2015/2103(INL)) [online]. 2017 [cit. 22.10.2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52017IP0049>

jakožto počítačového programu. Na rozdíl od právnických osob umělé inteligenci nelze přiznat osobnost čistě na základě její podobnosti s lidmi, jelikož ty jsou v praxi fyzickými osobami alespoň zastupovány, zatímco UI zcela postrádá spojitost s lidmi – při porovnávání její inteligence s lidskou dosud nebylo dosaženo závěru, že by byly skutečně totožné.²²⁴

Její podstata je tak zcela odlišná a přiznání osobnosti takové entitě nelze v tuto chvíli odůvodnit.²²⁵ Ačkoliv tedy právnické osoby vystupují jako právní subjekty, v autorskoprávní oblasti je jejich schopnost nabývat práva a povinnosti omezená. To vzbuzuje otázku, ke které z dosud existujících osob by měla potenciální třetí elektronická blíže, a jak silný vliv by na české autorské právo vůbec měla. Co je jisté je, že její přijetí by znamenalo při nejmenším rozšíření § 5 AutZ i na jiné než fyzické osoby, a to buď úplným vypuštěním této podmínky, výslovným přidáním možnosti osoby elektronické nebo zavedením fikce, dle které by fyzická a elektronická osoba byly alespoň co se týče autorství srovnatelné.

Bez významných důvodů, které budou podloženy analýzou současného stavu, však nelze významné změny podobného rázu v českém právním prostředí očekávat²²⁶ – občanské i autorské právo jsou založeny na klasickém vnímání základních institutů, které by novou kategorií osob bylo zcela narušeno. Dle vládní zprávy bude k tomuto kroku „*vhodné přistoupit teprve v závislosti na změnách provedených v oblasti odpovědnosti za škodu na úrovni evropského práva a také v závislosti na vývoji v oblasti mezinárodního práva.*“²²⁷ V rámci EU se nejedná o ojedinělý případ, a konsensus se tak zatím ustálil na názoru, že důvody pro to, aby subjektem práva byla přímo UI a byla jí proto přiznána i právní osobnost, zatím nejsou dostatečné.

Jako největší hrozbu většina odborné veřejnosti vnímá možné důsledky pro postavení fyzických osob. Nejakceptovatelnějším aspektem institutu elektronické osoby je tak spíše konstrukce majetková, nežli osobní – pro odpovědnost by tak přicházela v úvahu například varianta zavedení tzv. kompenzačního fondu či jí podobné.²²⁸ Ačkoliv existují názory, dle kterých je přiznání osobnosti otázkou etickou a morální, osobně se neztotožňuji s jejich argumentem

²²⁴ CARRIÇO, Gonçalo. *The EU and artificial intelligence: A human-centred perspective*. European View. 2018, roč. 17, s. 178168581876482. s. 2-3.

²²⁵ KRAUSOVÁ, Alžběta. *Status elektronické osoby v evropském právu v kontextu českého práva*. Právní rozhledy. 2017, s. 700–704.

²²⁶ Tamtéž.

²²⁷ KOLAŘÍKOVÁ, Linda; HORÁK, Filip. *Umělá inteligence a právo* [E-kniha]. Praha: Wolters Kluwer, 2020 [cit. 27.11.2020]. ISBN 978-80-7598-784-6.

²²⁸ ZIBNER, Jan. *Akceptace právní osobnosti v případě umělé inteligence*. Revue pro právo a technologie. 2018, roč. 9, č. 17, s. 19–49. ISSN 1805-2797. s. 39.

zavedení této konstrukce čistě na základ podobnosti schopností umělé inteligence člověku, jelikož v současné době se jedná stále o nedokonalou imitaci.

O určitém typu osobnosti lze uvažovat u silné UI, ovšem v tuto chvíli máme jen velmi málo informací o jejích konkrétních dopadech na společnost, a i v tomto případě bych se přikláněla k zavedení zcela nového institutu, který se oprostí od přirovnávání k lidské inteligenci. Nejsilnější je pak morální argument u humanoidních robotů, jejichž podobnost vizuální má na člověka často ještě silnější vliv než schopnosti samotné inteligence, jejímž jsou tyto lidské podobizny nosičem. Avšak právě stavění argumentu především na vnější podobě je dle mého názoru v rámci této tematiky scestné a zavádějící, jelikož vzezření samozřejmě nutně nesouvisí s vědomím. Prezentování dnes existujících robotů tohoto typu jako srovnatelných s lidmi a podporování této myšlenkové linie reálnými právními kroky, jako je udělení občanství, proto nepovažuji za správný postup, naopak je to z mého pohledu pojetí až příliš ovlivněné lidskou představou o robotech převzatou z fiktivních příběhů.

V návaznosti na diskuse ohledně elektronické osoby vyvstává rovněž otázka UI jakožto entity, které je možné přiznat autorská práva. Ačkoliv to, že umělá inteligence má schopnost tvořit díla, potvrzuje i Světová organizace duševního vlastnictví,²²⁹ je si mezinárodní odborná veřejnost zároveň vědoma rizik absence řešení právních aspektů tvorby umělé inteligence, především pak v podobě nejistoty ohledně její ochrany. Budoucí regulaci je nutné zvolit na základě vyvažování dvou základních cílů autorského práva – motivování k vytváření děl a zároveň určení právního standardu, dle kterého je jim udělována ochrana. Současná úprava se natolik soustředí na přísný standard pro získání ochrany, že může být v případě umělé inteligence často významně demotivační pro potenciální investory. Pomohla by však v této situaci možnost přiznat autorství samotné umělé inteligenci? A jak by její nakládání s dílem prakticky vypadalo? Na tyto ani na další možné navazující otázky dosud nemáme uspokojivé odpovědi, jelikož natolik vzdálenou situaci je takřka nemožné předvídat. Abychom se dostali na úroveň, kde bychom mohli o této variantě vůbec uvažovat, musí v první řadě proběhnout ještě významný technologický pokrok za cílem dosažení silné umělé inteligence. Současně s ním a v návaznosti na něj poté musí proběhnout definování a regulace těchto entit, která by musela nutně narušit veškerou dosud známou právní úpravu i judikaturu.

²²⁹ *Impact of Artificial Intelligence on IP Policy* [online]. 2019 [cit. 25.09.2020]. Dostupné z: https://www.wipo.int/edocs/mdocs/mdocs/en/wipo_ip_ai_ge_20/wipo_ip_ai_2_ge_20_1.pdf

4.2 Autorská práva ve prospěch ovládající osoby

Česká republika sice není jediným státem, jehož autorské právo je založeno na objektivním principu autorství, zároveň však můžeme v zahraničí nalézt i zcela odlišné přístupy, kterými je možné se inspirovat. Jelikož vzhledem k výše uvedenému nelze v dohledné době předpokládat změnu právní úpravy ve prospěch zavedení právní osobnosti umělé inteligence, nelze zatím ani uvažovat ani o přiznávání autorských práv právě přímo umělé inteligenci. Nejpalčivějším problémem je v tuto chvíli ochrana investic, kterou by zavedení právní osobní UI pravděpodobně uspokojivě nevyřešilo, takže k takovému postupu v současné době není dostatečný důvod. Kompromisem by proto v této situaci bylo zavedení zvláštního typu autorských práv, které bude možné přiznat alespoň osobě, která umělou inteligenci ovládá nebo dá popud k jejímu pořízení.

Příkladem takové situace je úprava autorství v angloamerickém systému, kde se obecně připouští autorství právnické osoby, například v případě zaměstnaneckého díla zadaného takovou společností, která dá popud k jejímu vzniku a vývoj finančně podporuje. Jedná se tak nejčastěji o společnosti z oblasti IT, vyvíjející roboty, aplikace či jiný typ softwaru. Takový přístup je dnes již aplikován ve Velké Británii pro díla generovaná počítačem, tzv. „*computer-generated artwork*.“ Dle speciální úpravy je za autora v těchto případech na základě umělé konstrukce považována osoba, která „*provedla opatření nezbytná pro vznik díla*“.²³⁰ Ohledně přesné definice „*opatření nezbytných pro vznik díla*“ se však odborná veřejnost zatím neshoduje. Ve Velké Británii lze předpokládat její vyjasnění v rámci budoucí judikatury, v případě zavádění podobné fikce autorství například i v České republice by však bylo vhodné věnovat těmto potenciálním sporům zvláštní pozornost, vzhledem k tomu, že absence definice samotné umělé inteligence do tématu již sama osobě vnáší určitou míru právní nejistoty.

Současně se zavedením této konstrukce se nabízí otázka typu autorského díla, který je umělá inteligence schopná vytvořit. V současné době zcela chybí kategorie děl, do které bychom mohli zahrnout i díla generovaná UI, tak aby mohla být autorskoprávně chráněna. Otázkou tedy je, zda je taková situace nutně na škodu. Odpověď záleží zcela na úhlu pohledu – pokud považujeme autorská díla za neoddělitelně spojená s tvůrčí činností do té míry, že pokud nejsou odrazem osobnosti autora – člověka, za autorská díla je nemůžeme považovat, bylo by nutné pro

²³⁰ *Artificial intelligence call for views: copyright and related rights*. In: GOV.UK [online]. 7. 9. 2020 [cit. 29.10.2020]. Dostupné z: <https://www.gov.uk/government/consultations/artificial-intelligence-and-intellectual-property-call-for-views/artificial-intelligence-call-for-views-copyright-and-related-rights>

ochranu děl generovaných umělou inteligencí užívat pouze alternativní formy ochrany. Proti klasifikaci děl generovaných UI jako děl autorských lze mimo jiné argumentovat množstvím děl, které by v tom případě vznikaly za velmi krátkou dobu. Na rozdíl od fyzických osob, které k tvorbě i jednoho díla potřebují určitý čas, může UI generovat stovky děl najednou. Příkladem, který se jeví jako argument *ad absurdum*, ale je zcela reálný, je projekt All the Music amerického právníka a muzikanta Daniela Riehla.²³¹ Ten upozorňuje na to, že současný americký systém chrání hudební dílo, jakmile je zaznamenáno na hmotném nosiči a nevyžaduje tedy tvůrčí činnost autora, což znamená, že mohou být chráněna i díla generovaná. Riehl v této spojitosti poukazuje na fakt, že oproti malbě a jiným formám umění jsou varianty melodií velmi omezené, což ilustroval vytvořením umělé inteligence, která byla za krátký čas schopná vygenerovat všechny kombinace základních osmi hudebních not, které kdy mohou vzniknout. Rizika autorskoprávní ochrany všech těchto děl je zcela zřejmá – splnění kritéria jedinečnosti by konkrétně v případě hudby mohlo být brzy nepřiměřeně náročné, či z určitého pohledu dokonce nemožné.

Pokud však souhlasíme se současným směřováním, které alespoň jako quasi díla zahrnuje pod autorskoprávní ochrany i počítačové programy a databáze, které tyto charakteristiky vzhledem k procesu jejich vzniku ne vždy splňují, byla by i jistá ochrana generovaných děl logickým dalším krokem. Kromě ochrany stejného typu jako u quasi děl by bylo opět možné uvažovat i o variantách užívaných v zahraničí, které by ochránily alespoň vklady investorů. Příkladem může být rovněž Velká Británie a Irsko, kde je aplikována zvláštní ochrana „*skill and labour*“ (česky „dovedností a práce“).²³² Ta je v zásadě obdobou ochrany souvisejících práv výrobců dle § 1 písm. b) AutZ a mohla by být ochranou pro pořizovatele databáze a dalších osob podílejících se na tvorbě UI.

Blízká budoucnost právní regulace umělé inteligence tak nemusí být zdaleka tak dramatická, jako si mnozí v prvé chvíli představují, či jak je prezentováno médií. Zákonodárce se nesmí nechat natolik ovlivnit svým kulturním vnímáním těchto umělých systémů, jejich schopnostmi, či vizuální podobou, že by se snažil o regulaci něčeho, co dosud neexistuje – tedy silné umělé inteligence. Současná slabá UI je rozhodně schopnější než dřívější počítačové programy, zároveň však vždy funguje pouze v lidmi předurčeném rámci, což zcela vylučuje uvažování o ní jako o samostatné osobě.

²³¹ *All the Music LLC*. In: All the Music [cit. 20.10.2020]. Dostupné z: <http://allthemusic.info/>

²³² *Artificial intelligence call for views: copyright and related rights*. In: GOV.UK [online]. 7. 9. 2020 [cit. 29.11.2020]. Dostupné z: <https://www.gov.uk/government/consultations/artificial-intelligence-and-intellectual-property-call-for-views/artificial-intelligence-call-for-views-copyright-and-related-rights>

Závěr

Cílem této práce bylo aplikovat obecné znalosti o umělé inteligenci a úspěšnost dosavadního přístupu k její regulaci a následně popsat vliv umělé inteligence konkrétně na oblast autorského práva a navrhnout další možné postupy. V rámci analýzy dochází k porovnávání se zahraniční právní úpravou, a jsou identifikovány nejúčelnější varianty řešení konkrétních rizik.

První výzkumnou otázkou bylo zjistit, jaká je současná právní úprava umělé inteligence v České republice, především na občanskoprávní úrovni, a zda je v této podobě udržitelná i do budoucna. Jelikož český právní řád nemá dosud speciální úpravu pouze pro inteligence, byly v této části rozebrány již existující instituty, ke kterým bývá UI nejčastěji přiřazována, a zároveň byla analyzována jejich vhodnost. Obecně lze říci, že ačkoliv v tuto chvíli úprava *de lege lata* ještě postačuje k pokrytí omezeného množství právních vztahů, kde se umělá inteligence vyskytuje, je potřeba zde zdůraznit, že vzhledem k rychlosti inovování nových technologií, nelze očekávat, že tato situace dlouho vydrží. Ačkoliv tedy osobně vývoj silné umělé inteligenci či superinteligence považuji z technického hlediska jako časově velmi vzdálený, i častější využívání existující slabě inteligence ve vyšší míře ve různých společenských situacích bude znamenat, že současná roztržitá úprava UI nebude schopná komplexně zachytit její podstatu v případě sporů.

Tím se dostáváme ke konkrétní situaci, kdy k takovým sporům může dojít, což je například otázka autorství děl vytvořených umělou inteligencí. Tímto tématem se zabývá druhá výzkumná otázka, která se soustředí na roli umělé inteligence v českém autorském právu, možnosti autorskoprávní ochrany a nedostatky současné úpravy přítomné především v Autorském zákoně ve vztahu k umělé inteligenci. Nejvýznamnějšími z těchto nedostatků, je striktní pojetí autora jakožto fyzické osoby a neshody ohledně toho, zda je umělá inteligence schopna vyvinout tvůrčí činnosti tak, jak ji vnímáme ve spojitosti s lidmi, tedy jako kreativitu. Jejich důsledkem je v mnoha případech úplná absence ochrany uměleckých děl vytvořených UI, což je opět situace do budoucna těžko udržitelná. Pokud v tomto případě nedojde k významným změnám, nejprve pravděpodobně na unijní úrovni, je tu reálné riziko nedostatku investic do dalšího výzkumu v této oblasti, jelikož jejich ochrana, a tudíž i návratnost, bude mizivá.

Poslední otázka se týká budoucího vývoje, tedy úvah *de lege ferenda* a současně analýze rizik, kterým je třeba předejít a která s sebou i nová regulace může přinést. V první řadě je zde popsán záměr EP zavést pro systémy typu umělé inteligence zvláštní kategorii elektronických osob, a odůvodnění nerealizovatelnosti tohoto záměru v současném stavu jak technickém, tak právním. Kromě právní osobnosti umělé inteligence, která je obecnějším tématem v rámci občanského i trestního práva v souvislosti s otázkou odpovědnosti, jsou zde dále prezentovány

varianty úpravy autorskoprávní. Hlavním důvodem, proč by v této oblasti mělo být uvažováno o jistých změnách právní regulace, je nedostatečná ochrana děl vytvářených umělou inteligencí, především pokud se jedná o díla generovaná. Při porovnání se zahraniční úpravou je tak možné doporučit, o kterých institutech by bylo možné k ochraně investic alespoň uvažovat. Konkrétně se jedná o zahraniční ochranu alespoň na úrovni „skill and labour“ či přiznání autorských práv osobě umělou inteligencí ovládající. Vzhledem k vyloučení varianty přiznání právní subjektivity samotné umělé inteligenci se právě přiznání práv ve prospěch ovládající osoby jeví jako nejlogičtější dalším krokem.

Při regulaci umělé inteligence se jeví jako nejprospěšnější přístup nepropadání přílišné panice kvůli možnostem vzniku superintelligentních robotů a jejich důsledků pro lidstvo, tak jak nás to tomu učí celý žánr science-fiction, jelikož v tom případě se tento úkol jeví jako téměř neuskutečnitelný. Zároveň však nelze umělou inteligenci bagatelizovat jako jen další typ softwaru, který se od těch dřívějších ničím významným neliší. Mezi nejvýznamnějšími problémy budoucí regulace umělé inteligence zůstává její nesnadná definovatelnost, její nejasné dopady na naši společnost a v oblasti autorského práva nemožnost odlišení děl vytvořených umělou inteligencí od těch vytvořených člověkem. Obecně lze tyto překážky shrnout jako úskalí bezbřehých možností využití umělé inteligence, které jsme dosud dozajisté nevyčerpali, ačkoliv je již přítomna ve většině aspektů našeho života. Do budoucna tento fakt může znamenat vznik zcela paradoxních situací, jelikož ačkoli se tato práce soustředí na umělou inteligenci jako na objekt či subjekt práva, například Estonsko se již zabývá otázkou využití UI v rámci řešení právních sporů, tedy v soudnictví.²³³ Je tedy možné, že se v budoucnu staneme svědky toho, že umělá inteligence bude soudit spor umělých inteligencí.

²³³ PARK, Joshua. *Your Honor, AI*. In: Harvard International Review [online]. 3. 4. 2020 [cit. 27.10.2020]. Dostupné z: <https://hir.harvard.edu/your-honor-ai/>

Seznam zkratek

UI	Umělá inteligence
AI	Artificial intelligence
EU	Evropská unie
EP	Evropský parlament
EK	Evropská komise
ČR	Česká republika
IT	Informační technologie
Občanský zákoník, OZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
Autorský zákon, AutZ	Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)
Zákon o některých službách informační společnosti	Zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti)

Seznam použitých zdrojů

1 Seznam použité literatury

- ANDRUŠKO, Alena. *Internet, informační společnost a autorské právo* [E-kniha]. Praha: Wolters Kluwer, [cit. 17.10.2020]. ISBN 978-80-7552-328-0.
- BODEN, Margaret A. *Creativity and artificial intelligence*. *Artificial Intelligence*. 1998, roč. 103, č. 1, s. 347–356. ISSN 0004-3702. DOI: 10.1016/S0004-3702(98)00055-1
- BUCHANAN, Bruce G. *A (Very) Brief History of Artificial Intelligence*. *AI Magazine*. 2005, roč. 26, č. 4, s. 53–60. ISSN 2371-9621. DOI: 10.1609/aimag.v26i4.1848
- BUNDY, Alan. *Preparing for the future of Artificial Intelligence*. *AI & SOCIETY*. 2017, roč. 32, č. 2, s. 285–287. ISSN 1435-5655. DOI: 10.1007/s00146-016-0685-0
- CARRIÇO, Gonçalo. *The EU and artificial intelligence: A human-centred perspective*. *European View*. 2018, roč. 17, s. 178168581876482. DOI: 10.1177/1781685818764821
- COLE, David. *The Chinese Room Argument*. In: *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* [online]. Metaphysics Research Lab, Stanford University, 2004 [cit. 17.08.2020]. Dostupné z: <https://plato.stanford.edu/entries/chinese-room/>
- DVOŘÁK, Jan; Jiří, ŠVESTKA; Michaela, ZUKLÍNOVÁ. *Občanské právo hmotné 1*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-187-3.
- EPSTEIN, Ziv a kol. *Who Gets Credit for AI-Generated Art?* *iScience*. 2020, roč. 23, č. 9, s. 101515. ISSN 2589-0042. DOI: 10.1016/j.isci.2020.101515
- FEIGENBAUM, Edward A.; FELDMAN, Julian; ARMER, Paul. *Computers and Thought* [online]. Cambridge: The MIT Press, 1995. ISBN 978-0-262-56092-4.
- FIŠER, Jakub a kol. *StyLit: illumination-guided example-based stylization of 3D renderings*. *ACM Transactions on Graphics*. 2016, roč. 35, s. 1–11. DOI: 10.1145/2897824.2925948
- GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 7.vyd. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o., 2017. ISBN 978-80-7380-652-1.
- GINSBURG, Jane C.; BUDIARDJO, Luke A. *Authors and Machines*. *Berkeley Technology Law Journal*. 2019, roč. 34, č. 2, s. 12. DOI: 10.2139/ssrn.3233885
- HENDRYCH, Dušan a kol. *Právníkový slovník* [online]. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-059-1.
- HOLCOVÁ, Irena a kol. *Autorský zákon a předpisy související*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-049-6.

- JACQUEMIN, Hervé. *Digital Content and Sales or Service contracts under EU Law and Belgian/French Law*. JIPITEC [online]. 2017, roč. 8, č. 1 [cit. 21.10.2020]. ISSN 2190-3387. Dostupné z: <https://www.jipitec.eu/issues/jipitec-8-1-2017/4530>
- JANSA, Lukáš; OTEVŘEL, Petr; ŠTEVKO, Martin. *Softwarové právo*. 2. vyd. Computer Press, 2018. ISBN 978-80-251-4917-0.
- JEFFERSON, Geoffrey. *The Mind of Mechanical Man*. British Medical Journal. 1949, roč. 1, č. 4616, s. 1105–1110. ISSN 0007-1447.
- KOK, Joost N. *Artificial Intelligence*. EOLSS Publications, 2009. ISBN 978-1-84826-125-9.
- KOLAŘÍKOVÁ, Linda; HORÁK, Filip. *Umělá inteligence a právo* [E-kniha]. Praha: Wolters Kluwer, 2020 [cit. 27.11.2020]. ISBN 978-80-7598-784-6.
- KOVACS, George a kol. *From the first chess-automaton to the mars pathfinder*. Acta Polytechnica Hungarica. 2016, roč. 13, s. 61–81.
- KRAUSOVÁ, Alžběta. *Status elektronické osoby v evropském právu v kontextu českého práva*. Právní rozhledy. 2017, s. 700–704.
- LAVICKÝ, Petr. *Občanský zákoník I*. Praha: C. H. Beck, 2014.
- MAISNER, Martin. *Základy softwarového práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2011. ISBN 978-80-7357-638-7.
- MARCHANT, Gary E. *The Growing Gap Between Emerging Technologies and Legal-Ethical Oversight: The Pacing Problem*. Dordrecht: Springer Netherlands, 2011, s. 19–33. The International Library of Ethics, Law and Technology. ISBN 978-94-007-1356-7.
- MOOR, James H. *The Turing Test: The Elusive Standard of Artificial Intelligence*. Springer Netherlands, 2012. ISBN 978-94-010-0105-2.
- O'MEARA, Sarah. *Will China lead the world in AI by 2030?* Nature. Nature Publishing Group, 2019, roč. 572, č. 7770, s. 427–428. DOI: 10.1038/d41586-019-02360-7
- PINAR SAYGIN, Ayse, Ilyas CICEKLI a Varol AKMAN. *Turing Test: 50 Years Later*. Minds and Machines. 2000, roč. 10, č. 4, s. 463–518. ISSN 1572-8641. DOI: 10.1023/A:1011288000451
- POLČÁK, Radim a kol. *Právo informačních technologií* [E-kniha]. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-7598-045-8.
- RESCORLA, Michael. *The Computational Theory of Mind*. [online]. 2015 [cit. 16.10.2020]. Dostupné z: <https://seop.illc.uva.nl/entries/computational-mind/>
- SCASSELLATI, Brian. *Theory of Mind for a Humanoid Robot*. Autonomous Robots. 2002, roč. 12, č. 1, s. 13–24. ISSN 1573-7527. DOI: 10.1023/A:1013298507114

SCHAFER, Burkhard a kol. *A fourth law of robotics? Copyright and the law and ethics of machine co-production*. Artificial Intelligence and Law. 2015, roč. 23, č. 3, s. 217–240. ISSN 1572-8382. DOI: 10.1007/s10506-015-9169-7

SRSTKA, Jiří a kol. *Autorské právo a práva související*. Praha: Leges, 2017. ISBN 978-80-7502-240-0.

ŠÁMAL, a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-428-5.

ŠVEJKOVSKÝ, Jaroslav; DEVEROVÁ, Lenka a kol. *Právnícké osoby v novém občanském zákoníku* [online]. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-445-2.

TELEC, Ivo; TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: komentář* [online]. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-748-4.

TOMÍŠEK, Jan. *Software jako věc v režimu nového občanského zákoníku*. Revue pro právo a technologie. 2014, roč. 5, č. 9, s. 197–210. ISSN 1805-2797.

WENG, Yueh-Hsuan a kol. *Intersection of “Tokku” Special Zone, Robots, and the Law: A Case Study on Legal Impacts to Humanoid Robots*. International Journal of Social Robotics [online]. 2015, roč. 7 [cit. 28.10.2020]. Dostupné z: https://works.bepress.com/weng_yueh_hsuan/39/

ZIBNER, Jan. *Akceptace právní osobnosti v případě umělé inteligence*. Revue pro právo a technologie. 2018, roč. 9, č. 17, s. 19–49. ISSN 1805-2797, 1804-5383. DOI: 10.5817/RPT2018-1-2

Slovník cizích slov. Praha: Encyklopedický dům, 1996. ISBN 978-80-901647-8-9.

2 Seznam použitých internetových zdrojů

BARRETT, Brian. *How Amazon Alexa Uses Machine Learning to Get Smarter*. In: Wired [online]. 19. 12. 2018 [cit. 12.10.2020]. Dostupné z: <https://www.wired.com/story/amazon-alexa-2018-machine-learning/>

BRYK, William. *Artificial Superintelligence: The Coming Revolution* [online] [cit. 12.10.2020]. Dostupné z: <http://harvardsciencereview.com/artificial-superintelligence-the-coming-revolution/>

CUTHBERTSON, Anthony. *Elon Musk claims AI will overtake humans „in less than five years“*. In: The Independent [online]. 27. 7. 2020 [cit. 01.09.2020]. Dostupné z: <https://www.independent.co.uk/life-style/gadgets-and-tech/news/elon-musk-artificial-intelligence-ai-singularity-a9640196.html>

DUDKOVÁ, Lenka. *České firmy využívají umělou inteligenci*. In: Svaz průmyslu a dopravy České republiky [online]. 29. 4. 2019 [cit. 12.10.2020]. Dostupné z: <https://www.spcr.cz/pro-media/tiskove-zpravy/12747-ceske-firmy-vyuzivaji-umelou-inteligenci>

DUTTON, Tim. *An Overview of National AI Strategies*. In: Medium [online]. 28. 6. 2018 [cit. 28.09.2020]. Dostupné z: <https://medium.com/politics-ai/an-overview-of-national-ai-strategies-2a70ec6edfd>

EUN-JIN, Kim. *Korean Government to Repeal Regulations in AI Industry*. In: Business Korea [online]. 18. 12. 2019 [cit. 28.10.2020]. Dostupné z: <http://www.businesskorea.co.kr/news/articleView.html?idxno=39324>

FRIEDMAN, Lauren F. *IBM's Watson Supercomputer May Soon Be The Best Doctor In The World*. In: Business Insider [online]. 22. 4. 2014 [cit. 26.10.2020]. Dostupné z: <https://www.businessinsider.com/ibms-watson-may-soon-be-the-best-doctor-in-the-world-2014-4>

GHOSE, Tia. *Supercomputer Takes 40 Minutes To Model 1 Second of Brain Activity*. In: Live Science [online]. 14. 1. 2014 [cit. 12.10.2020]. Dostupné z: <https://www.livescience.com/42561-supercomputer-models-brain-activity.html>

HAVRÁNEK, B. a kol. *Slovník spisovného jazyka českého*. In: [cit. 26.10.2020]. Dostupné z: <https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?db=ssjc>

HOLMES, Jonathan. *AI is already making inroads into journalism but could it win a Pulitzer?* In: The Guardian [online]. 3. 4. 2016 [cit. 16.10.2020]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/media/2016/apr/03/artificial-intelligence-robot-reporter-pulitzer-prize>

JEWELL, Catherine. *Bringing AI to life*. In: World Intellectual Property Organization [online]. 2018 [cit. 12.10.2020]. Dostupné z: https://www.wipo.int/wipo_magazine/en/2018/05/article_0003.html

KASTRENAKES, Jacob. *TikTok owner may have bought Jukedeck, an AI music startup*. In: The Verge [online]. 23. 7. 2019 [cit. 28.10.2020]. Dostupné z: <https://www.theverge.com/2019/7/23/20707371/tiktok-jukedeck-ai-music-startup-acquisition>

KLEINMAN, Alexis. *How Netflix Gets Its Movie Suggestions So Right*. In: Huffington Post [online]. 8. 7. 2013 [cit. 12.10.2020]. Dostupné z: https://www.huffpost.com/entry/netflix-movie-suggestions_n_3720218?guccounter=1

KOLAŘÍKOVÁ, Linda. *Odpovědnost (za) robota aneb právo umělé inteligence*. In: Bulletin Advokacie [online]. 18. 4. 2018 [cit. 28.10.2020]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/odpovednost-za-robota-aneb-pravo-umele-intelligence?browser=mobi>

KOPEČKOVÁ, Andrea. *Počítačový program jako předmět autorského práva*. In: epravo.cz [online]. 27. 1. 2016 [cit. 15.10.2020]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/pocitacovy-program-jako-predmet-autorskeho-prava-99852.html>

KRAUSOVÁ, Alžběta a kol. *Výzkum potenciálu rozvoje umělé inteligence v České republice: Analýza právně-etických aspektů rozvoje umělé inteligence a jejích aplikací v ČR* [online]. Úřad vlády České republiky, 2018 [cit. 03.09.2020]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/aktualne/AI-pravne-eticka-zprava-2018_final.pdf

KRITIKOS, Mihalis. *Ten technologies to fight coronavirus: in-depth analysis* [online]. 2020 [cit. 16.10.2020]. Dostupné z: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2020/641543/EPRS_IDA\(2020\)641543_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2020/641543/EPRS_IDA(2020)641543_EN.pdf)

LEA, Gary. *Why we need a legal definition of artificial intelligence*. In: *The Conversation* [online]. 2. 9. 2015 [cit. 30.09.2020]. Dostupné z: <http://theconversation.com/why-we-need-a-legal-definition-of-artificial-intelligence-46796>

LESSIG, Lawrence. *Code Is Law*. In: *Harvard Magazine* [online]. 1. 1. 2000 [cit. 29.08.2020]. Dostupné z: <https://harvardmagazine.com/2000/01/code-is-law-html>

MARR, Bernard. *The Key Definitions Of Artificial Intelligence (AI) That Explain Its Importance*. In: *Forbes* [online]. 14. 2. 2018 [cit. 16.10.2020]. Dostupné z: <https://www.forbes.com/sites/bernardmarr/2018/02/14/the-key-definitions-of-artificial-intelligence-ai-that-explain-its-importance/>

MCCARTHY, John. *What is Artificial Intelligence?* [online]. Stanford University, 2007 [cit. 27.09.2020]. Dostupné z: <http://jmc.stanford.edu/articles/whatisai/whatisai.pdf>

MSV, Janakiram. *The Rise Of Artificial Intelligence As A Service In The Public Cloud*. In: *Forbes* [online]. 22. 2. 2018 [cit. 26.09.2020]. Dostupné z: <https://www.forbes.com/sites/janakirammsv/2018/02/22/the-rise-of-artificial-intelligence-as-a-service-in-the-public-cloud/>

NIELD, David. *This College Has Been Using a Robot as a Teaching Assistant For Months – And No One Noticed*. In: *ScienceAlert* [online]. 13. 5. 2016 [cit. 03.10.2020]. Dostupné z: <https://www.sciencealert.com/this-college-used-an-ai-bot-as-teaching-assistant-and-none-of-the-students-noticed>

O'MEARA, Sarah. *Will China Overtake the U.S. in Artificial Intelligence Research?* In: *Scientific American* [online]. 24. 8. 2019 [cit. 28.09.2020]. Dostupné z: <https://www.scientificamerican.com/article/will-china-overtake-the-u-s-in-artificial-intelligence-research/>

PARK, Joshua. *Your Honor, AI*. In: *Harvard International Review* [online]. 3. 4. 2020 [cit. 27.10.2020]. Dostupné z: <https://hir.harvard.edu/your-honor-ai/>

POHORECKA, Katarzyna. *Exploring SIRI technology as Artificial Intelligence and its impact on people*. In: Medium [online]. 17. 7. 2019 [cit. 16.10.2020]. Dostupné z: <https://medium.com/designstudies1/siri-and-alexa-technologies-benefits-and-downsides-in-the-modern-world-fe1ab476da6b>

RUBINO, Daniel a Zac BOWDEN. *Microsoft Cortana, and why the future of AI is contextual*. In: Windows Central [online]. 8. 5. 2019 [cit. 12.10.2020]. Dostupné z: <https://www.windowscentral.com/microsoft-cortana-contextual-conversations-ai>

S, Stacy. *Why is the Progression of Japan's AI Slow?* In: Medium [online]. 24. 6. 2019 [cit. 28.10.2020]. Dostupné z: <https://medium.com/towards-artificial-intelligence/why-is-japanese-ai-progression-slow-2103d7e8c01f>

SAPPIN, Ed. *The Rise Of The (Self-Replicating) Machines*. In: Forbes [online]. 22. 10. 2018 [cit. 11.10.2020]. Dostupné z: <https://www.forbes.com/sites/forbesnycouncil/2018/10/22/the-rise-of-the-self-replicating-machines/>

SEDLÁK, Jan. *Česko chce být evropským centrem umělé inteligence. Vláda připravila klíčový dokument*. In: Lupa.cz [online]. 6. 5. 2018 [cit. 29.10.2020]. ISSN 1213-0702. Dostupné z: <https://www.lupa.cz/clanky/cesko-chce-byt-evropskym-centrem-umele-inteligence-vlada-pripravila-klicovy-dokument/>

STERLING, Greg. *California's new bot law forces companies to tell you when you're interacting with a machine*. In: MarTech Today [online]. 3. 10. 2018 [cit. 26.10.2020]. Dostupné z: <https://martechtoday.com/californias-new-bot-law-forces-companies-to-tell-you-when-youre-interacting-with-a-machine-226138>

TAULLI, Tom. *CCPA: What Does It Mean For AI (Artificial Intelligence)?* In: Forbes [online]. 27. 12. 2019 [cit. 26.10.2020]. Dostupné z: <https://www.forbes.com/sites/tomtaulli/2019/12/27/ccpa--what-does-it-mean-for-ai-artificial-intelligence/>

TEDA, Jaroslav. *Genetické algoritmy a jejich aplikace v praxi*. In: Programujte.cz [online]. 26. 7. 2005 [cit. 29.09.2020]. ISSN 1801-1586. Dostupné z: <http://programujte.com/clanek/2005072601-geneticke-algoritmy-a-jejich-aplikace-v-praxi/>

XENOPOULOS, Peter. *Machine learning: Why is everyone doing it now?* In: Medium [online]. 17. 4. 2017 [cit. 22.09.2020]. Dostupné z: <https://medium.com/@peterx/machine-learning-why-is-everyone-doing-it-now-98b0ae6e3fc>

ZIBNER, Jan; MYŠKA, Matěj. *Umělá inteligence: výzva autorství* [online]. 2019 [cit. 30.09.2020]. Dostupné z: <https://www.iurium.cz/2019/04/11/umela-inteligence-vyzva-autorstvi/>

AI Observatory and Forum – Expertní platforma a fórum České republiky pro monitorování právních a etických pravidel pro umělou inteligenci. In: [cit. 25.10.2020]. Dostupné z: <http://observatory.ilaw.cas.cz/index.php/cs/>

AI Policy – China. In: Future of Life Institute [online] [cit. 26.10.2020]. Dostupné z: <https://futureoflife.org/ai-policy-china/>

AI Policy – United States. In: Future of Life Institute [online] [cit. 29.10.2020]. Dostupné z: <https://futureoflife.org/ai-policy-united-states/>

All the Music LLC. In: All the Music [online] [cit. 20.10.2020]. Dostupné z: <http://allthemusic.info/>

Amper Music. In: [cit. 20.09.2020]. Dostupné z: <https://www.ampermusic.com/>

Artificial intelligence call for views: copyright and related rights. In: GOV.UK [online]. 7. 9. 2020 [cit. 29.10.2020]. Dostupné z: <https://www.gov.uk/government/consultations/artificial-intelligence-and-intellectual-property-call-for-views/artificial-intelligence-call-for-views-copyright-and-related-rights>

Artificial Intelligence for the American People. In: The White House [online] [cit. 18.10.2020]. Dostupné z: <https://www.whitehouse.gov/ai/>

Bílá kniha o umělé inteligenci – evropský přístup k excelenci a důvěře (COM/2020/65 final/2) [online]. 2020 [cit. 16.10.2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52020DC0065>

Co je to Umělá inteligence? In: IT Slovník [online] [cit. 20.08.2020]. Dostupné z: <https://it-slovník.cz/pojem/umela-inteligence>

Deep Dream Generator. In: [cit. 26.10.2020]. Dostupné z: <https://deepdreamgenerator.com/>

DeepBeat: Rap Lyrics Generating AI. In: [cit. 27.10.2020]. Dostupné z: <http://deepbeat.org/>

Důvodová zpráva k § 489 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. [online]. [cit. 15. 12. 2020]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=oz5f6mrqgez6obzl5shu>

Estonia AI Strategy Report. In: European Commission [online]. 5. 8. 2020 [cit. 19.10.2020]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/knowledge4policy/ai-watch/estonia-ai-strategy-report_en

EU Member States sign up to cooperate on Artificial Intelligence. In: European Commission [online]. 10. 4. 2018 [cit. 26.09.2020]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/eu-member-states-sign-cooperate-artificial-intelligence>

Humtap. In: Humtap [online] [cit. 20.09.2020]. Dostupné z: <https://www.humtap.com/>

Impact of Artificial Intelligence on IP Policy [online]. 2019 [cit. 25.09.2020]. Dostupné z: https://www.wipo.int/edocs/mdocs/mdocs/en/wipo_ip_ai_ge_20/wipo_ip_ai_2_ge_20_1.pdf

Importance of the „European Commission Staff Working Document (SWD) on liability for emerging digital technologies“ for IoT. In: European Commission [online]. 25. 4. 2018 [cit. 14.10.2020]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/importance-european-commission-staff-working-document-swd-liability-emerging-digital>

Is artificial intelligence set to become art's next medium? In: Christie's [online]. 12. 12. 2018 [cit. 26.09.2020]. Dostupné z: <https://www.christies.com/features/A-collaboration-between-two-artists-one-human-one-a-machine-9332-1.aspx>

Joint Declaration on the EU's legislative priorities for 2018-19. In: European Commission [online]. 14. 12. 2017 [cit. 16.10.2020]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/publications/joint-declaration-eus-legislative-priorities-2018_en

La Famille De Belamy – Obvious. In: [cit. 28.10.2020]. Dostupné z: <https://obvious-art.com/la-famille-belamy/>

New Robot Strategy: Japan's Robot Strategy – Vision, Strategy, Action Plan [online]. The Headquarters for Japan's Economic Revitalization, 2015 [cit. 20.10.2020]. Dostupné z: https://www.meti.go.jp/english/press/2015/pdf/0123_01b.pdf

Office for Artificial Intelligence. In: GOV.UK [online] [cit. 28.10.2020]. Dostupné z: <https://www.gov.uk/government/organisations/office-for-artificial-intelligence>

Průmyslová práva. In: Úřad průmyslového vlastnictví [online]. 25. 4. 2017 [cit. 30.10.2020]. Dostupné z: <https://www.upv.cz/cs/prumyslova-prava.html>

PublicOpinion. In: European Commission [online]. 2017 [cit. 22.10.2020]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/instruments/SPECIAL/surveyKy/2160>

Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Budování důvěry v umělou inteligenci zaměřenou na člověka (COM/2019/168) [online]. 2019 [cit. 26.10.2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52019DC0168>

Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Umělá inteligence pro Evropu (COM/2018/237) [online]. 2018 [cit. 26.10.2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52018DC0795>

Self-Driving Vehicles Enacted Legislation. In: National Conference of State Legislatures [online]. 18. 2. 2020 [cit. 18.10.2020]. Dostupné

z: <https://www.ncsl.org/research/transportation/autonomous-vehicles-self-driving-vehicles-enacted-legislation.aspx>

Shelley: Human-AI Collaborated Horror Stories. In: MIT Media Lab [online]. 2017 [cit. 28.10.2020]. Dostupné z: <https://www.media.mit.edu/projects/shelley/overview/>

Sophia. In: Hanson Robotics [online] [cit. 22.11.2020]. Dostupné z: <https://www.hansonrobotics.com/sophia/>

The European AI Alliance. In: European Commission [online]. 10. 8. 2020 [cit. 26.09.2020]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/european-ai-alliance>

The future of robotics and artificial intelligence in Europe. In: European Commission [online]. 8. 3. 2020 [cit. 26.10.2020]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/blog/future-robotics-and-artificial-intelligence-europe>

The Next Rembrandt. In: The Next Rembrandt [online] [cit. 27.10.2020]. Dostupné z: <https://www.nextrembrandt.com>

Umělá inteligence: definice a využití. In: Evropský parlament [online]. 4. 9. 2020 [cit. 30.10.2020]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/society/20200827STO85804/umela-inteligence-definice-a-vyuziti>

United Kingdom AI Strategy Report. In: European Commission [online]. 5. 8. 2020 [cit. 28.10.2020]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/knowledge4policy/ai-watch/united-kingdom-ai-strategy-report_en

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 16. února 2017 obsahující doporučení Komisi o občanskoprávních pravidlech pro robotiku (2015/2103(INL)) [online]. 2017 [cit. 22.10.2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52017IP0049>

Zpráva Komise Evropskému parlamentu, Radě, a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru o dopadech umělé inteligence, internetu věcí a robotiky na bezpečnost a odpovědnost (COM/2020/64). In: European Parliament [online]. 19. 2. 2020 [cit. 25.10.2020]. Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-8-2017-0005_CS.html

Zpráva obsahující doporučení Komisi o občanskoprávních pravidlech pro robotiku. In: European Parliament [online]. 27. 1. 2017 [cit. 26.10.2020]. Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-8-2017-0005_CS.html

3 Seznam použitých právních předpisů

Algorithmic Accountability Act of 2019. In: Congress.gov [online]. 10. 4. 2019 [cit. 28.10.2020]. Dostupné z: <https://www.congress.gov/bill/116th-congress/house-bill/2231/all-info>

Dohody o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (TRIPS) [online]. 1995 [cit. 15.12.2020]. Dostupné z: https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/27-trips_04_e.htm

Intelligent Robots Development and Distribution Promotion Act No. 13744. In: Ministry of Trade, Industry and Energy [online] [cit. 25.10.2020]. Dostupné z: https://elaw.klri.re.kr/eng_mobile/viewer.do?hseq=39153&type=part&key=18

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/123/ES ze dne 12. prosince 2006 o službách na vnitřním trhu [online]. 2006 [cit. 14.10.2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32006L0123>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/24/ES ze dne 23. dubna 2009 o právní ochraně počítačových programů [online]. 2009 [cit. 05.10.2020]. Dostupné z: <http://data.europa.eu/eli/dir/2009/24/oj/ces>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2015/1535 ze dne 9. září 2015 o postupu při poskytování informací v oblasti technických předpisů a předpisů pro služby informační společnosti [online]. 2015 [cit. 14.10.2020]. Dostupné z: <http://data.europa.eu/eli/dir/2015/1535/oj/ces>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/943 ze dne 8. června 2016 o ochraně nezveřejněného know-how a obchodních informací (obchodního tajemství) před jejich neoprávněným získáním, využitím a zpřístupněním [online]. 2016 [cit. 12.10.2020]. Dostupné z: <http://data.europa.eu/eli/dir/2016/943/oj/ces>

Směrnice Rady ze dne 25. července 1985 o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se odpovědnosti za vadné výrobky [online]. 1985 [cit. 15.10.2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=celex:31985L0374>

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon.

Zákon č. 222/2009 Sb., o volném pohybu služeb.

Zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti

4 Seznam použité judikatury

Rozsudek BGH ze dne 15. listopadu – XII ZR 120/04. 2006.

Rozsudek třetího senátu Soudního dvora ze dne 22. prosince 2010 ve věci Bezpečnostní softwarová asociace – Svaz softwarové ochrany proti Ministerstvo kultury C-393/09.

Usnesení třetího senátu Soudního dvora ze dne 7. března 2013. Eva-Maria Painer proti Standard VerlagsGmbH a další. Věc C-145/10 REC.

5 Seznam ostatních zdrojů

Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 26. dubna 1999.

PAZIKA, Jiří. *Základní principy umělé inteligence*. Praha, 2009. Diplomová práce. Vysoká škola regionálního rozvoje a Bankovní institut – AMBIS. Vedoucí práce Ing. Vladimír Beneš, Ph.D.

SOUKUPOVÁ, Jana. *Umělá inteligence jako výzva pro soukromé právo*. Praha, 2020. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta, Katedra občanského práva. Vedoucí práce JUDr. Zdeněk Kučera Ph.D.

URBAN, Martin. *Umělá inteligence a odpovědnost za její jednání*. Praha, 2018. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta, Ústav práva autorského, práv průmyslových a práva soutěžního. Vedoucí práce JUDr. Irena Holcová.

VAJBAROVÁ, Radka. *Autorskoprávní ochrana počítačových programů*. Praha, 2008. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta, Ústav práva autorského, práv průmyslových a práva soutěžního. Vedoucí práce JUDr. Irena Holcová.

ZIBNER, Jan. *Jedinečnost jako pojmový znak autorského díla*. Brno, 2017. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta, Ústav práva a technologií. Vedoucí práce JUDr. Matěj Myška, Ph.D.

ZIBNER, Jan. *Tvůrčí činnost autora v kontextu technologického vývoje*. Brno. 2018, Rigorózní práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta.

Právní aspekty umělé inteligence

Abstrakt

Stejně jako je tomu i u dalších nových technologií, i právní regulace umělé inteligence zatím poněkud zaostává za jejím rychlým rozmachem a dnes již častým využíváním při každodenních aktivitách běžné populace. Z tohoto důvodu se tato diplomová práce věnuje právě současně používané a budoucí právní úpravě této oblasti. Jelikož obecnému pojetí a otázce odpovědnosti se již zabývaly dříve publikované akademické práce, soustředí se tento text především na aspekty autorskoprávní. Hlavním cílem je tedy vysvětlení současného pojetí role umělé inteligence v českém autorském právu a jeho úskalí. V další fázi jsou pak představeny varianty právního pojetí umělé inteligence v zahraničí a jejich vliv na potenciální další vývoj jak na evropské, tak české úrovni. Diplomová práce v první kapitole nejprve představuje základní pojmy, především tedy pojem umělé inteligence jako takové. Popisuje historii jejího vzniku a roztržitost názorů na její definici stejně jako na její důsledky pro společnost. V rámci porozumění umělé inteligenci jakožto technologii je jedna z podkapitol věnována také porovnání jejích různých dělení a typů, s cílem vytvořit reálnou představu o současných hranicích jejích funkcí. V druhé kapitole text již pracuje s právním pojetím umělé inteligence v České republice a vysvětluje varianty již známých občanskoprávních institutů ke kterým bývá nejčastěji řazena. Toto pojetí je představeno jako základní kámen pro vysvětlení další již specificky autorskoprávní úpravy. Současné pojetí umělé inteligence jako předmětu autorského práva je dále rozvedeno v kapitole třetí, která se věnuje otázce autorských děl vytvořených umělou inteligencí, stejně jako otázce autorství. Čtvrtá kapitola shrnuje dosavadní poznání a analyzuje dosavadní návrhy dalšího legislativního postupu. Konkrétně pak často diskutovanou možnost zavedení zvláštního institutu elektronické osoby a dále varianty ochrany děl vytvořených umělou inteligencí. V této části dochází k porovnání se zahraniční úpravou a navrhování nejvhodnějších dalších kroků.

Klíčová slova: umělá inteligence, duševní vlastnictví, autorské dílo

Legal aspects of Artificial Intelligence

Abstract

Similarly to other new technologies, the legal regulation of artificial intelligence is still somewhat behind its rapid expansion and frequent use in the daily activities of the general population. For this reason, this diploma thesis deals with the currently used and future legislation in this area. As the general concept and the issue of liability have already been addressed in previously published academic works, this text focuses mainly on aspects of copyright law. The main goal is to explain the current concept of the role of artificial intelligence in Czech copyright regulation and its pitfalls. In the next phase, the text presents the options of the legal concept of artificial intelligence abroad and their influence on potential further development at both the European and Czech level. The first chapter introduces the basic concepts, especially the concept of artificial intelligence itself. It describes the history of its origin and the fragmentation of views on its definition as well as its consequences for society. Within the understanding of artificial intelligence as a technology, one of the subchapters is also devoted to the comparison of its various divisions and types, in order to create a realistic idea of the current boundaries of its functions. In the second chapter, the text works with the legal concept of artificial intelligence in the Czech Republic and explains the various already known civil law institutes, which are most often applied. This concept is presented as the basis for the explanations regarding the regulation of copyright, specifically. The current concept of artificial intelligence as a subject of copyright is further elaborated in the third chapter, which deals with the issue of copyright works created by artificial intelligence, as well as the issue of authorship. The fourth chapter summarizes the current knowledge and analyses the current proposals for further legislative procedure. Specifically, the often-discussed possibility of introducing the institute of an electric person and also the possibilities of protection of works created by artificial intelligence. The latter is done through comparison with foreign regulations and includes proposals of the most suitable next steps.

Key words: artificial intelligence, intellectual property, artwork